

Kulturně společenský časopis
2003 • 10
na internetu

DOBŘÁ ADRESA

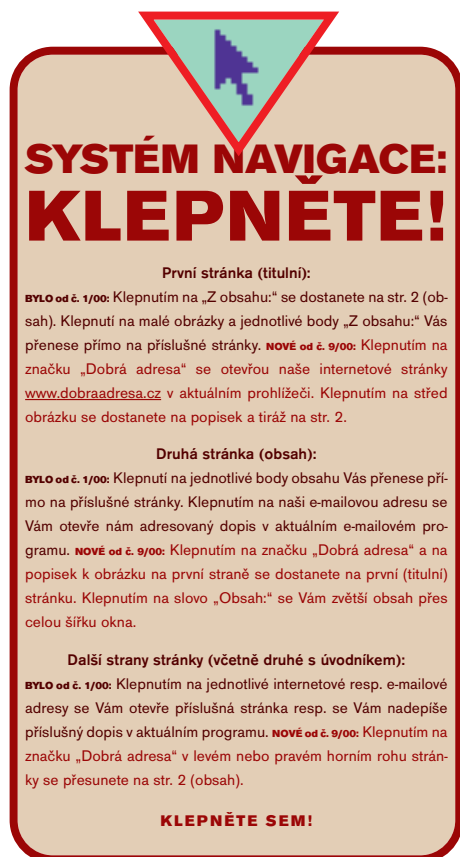
Z obsahu

Povídky
Tomáše Martince

Fotografie Ireny Prázové
z Karlových Varů

Příloha
Říjen 1968

Obsah:

Co jsme (ne)vykradli

Jan Suk: **Ozvěny Vltavy 3** (4)

Jakub Šofar: **Šosky 21** (15)

Představujeme...

Tomáš Martinec: **Dvě povídky** (16)

Fotografie

Ireny Prázové (20)

Štefana Švece (22)

Kafe Evy Hrubé (24)

Hudba

Jakub Šofar: **Cisterny duní** (28)

Literaturistický průvodce Štěpána Kučery

Adéla Irma Miencilová: **Oběšenec jsi ty** (30)

Strž DA (recenzní prostředek)

Historie: Martin Groman: **Veselo jako na hřbitově** (34)

Ze vtipných emailů (38)

Média

Miroslav Cingl: **Ještě jsme na tom dobře** (40)

Podobrazník

Honza Hanzl: **Nevěra v tržním hospodářství** (48)

Příloha

Říjen 1968 – František Kriegel – Z Krieglova archivu (49)

Na titulní stránce použit motiv z fotografie Ireny Prázové Skleněné koule z Karlových Varů (další fotografie na str. 20)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 10, ročník 4. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Redakce: Miroslav Cingl, Martin Groman, Štěpán Kučera, Jan Los, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenková, Viki Shock, Jakub Šofar. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

Milé myši, kocour je tedy v Glasgow a my můžeme mít pré.

Jak poznáte už po letném pohledu do obsahu této Dobré adresy, skutečně jsem si pré dopřál; zneužil jsem své dočasné pravomoci a hned jsem si udělal historickou přílohu o říjnu 1968 a o Františku Krieglovi (asi jediné cenné na tom všem jsou některé dokumenty z dosud nepublikovaných materiálů Krieglova soukromého archivu). Taky Strž jsem zahltil rubrikou historie. Dostí ale samožernosti.

Jinak v prvním cele podzimním čísle DA najdete vše celkem při starém - dále vykrádáme stanici Vltava (tentokrát s Janem Sukem), Eva Hrubá dále mele své kafe, Štěpán Kučera dále putuje literárními krajinami, Jakub Šofar si jako vždy střídavě lepší album a kupuje céděčka, Štefan Švec z Anglie posílá veselé maily, Irena Prázová fotí jako divá a Mirek Cingl monitoruje světová média. Jsme stále zkrátka a dobře stejní frikulíni (free, cool a in), jako jsme bývali.

A tak novinky přináší jen reklamní Podobrazník Honzy Hanzla a také úvodník. Jak právě vidíte, přizpůsobili jsme se tlaku komerčních médií a k editoriale otiskujeme také fotografii jeho autora, abyste věděli, na koho si ukazovat na ulici. Své portréty budu číslo od čísla měnit, a tak zajistím DA nějakou tu novinku v každém čísle. Protože novinek není nikdy dost.

užívejte barevný podzim

Martin Groman

V předminulém čísle jsme zahájili cyklus přetiskovní knižních recenzí, které zazněly na vlnách Českého rozhlasu 3, stanice Vltava. Jelikož je nám i nadále líto zajímavých textů, které jednou zazní v éteru a umřou, exhumujeme je i dál a protentokrát otiskujeme obsažný výběr z recenzí Jana Suka.

Ozvěny

Je zde ale jeden zásadní rozdíl ve srovnání se západní literaturou, rozdíl, který vnímáme z pozice bezvěrectví a skepse a z pozice bytostí, kojených industriálními a vědeckými erupcemi.

Je dán hlubokou zakořeněností většiny afrických spisovatelů v mytologii, v bájném světě pohádek o tajemných zvířatech a hadech...

Africká čítanka

V písni, pocházející z autorské dílny divadla Sklep, se zpívá, že „Afrika je černá paprika“. Ale pro klasického evropocentristu je černou paprikou i Asie, částečně i Jižní Amerika, ačkoli Márqueze i Borgese jsme dávno zařadili mezi zvláštní, i když vzdálené Evropany. Avšak o současné africké literatuře, o jejích geografických, kmenových, jazykových či národních specifikách nevíme téměř nic. Známe jen ty africké autory, kteří dostali Nobelovu cenu: Egypťana Mahfúze, nigerijského spisovatele a dramatika jorubského původu a disidenta Wole Soyinka a pak pouze anglicky píšící jihoafrickou bělošku Nadine Gordimerovou, z jejíhož rozsáhlého díla byla českému čtenáři představena pouze část v povídkovém souboru Pátkova šlépěj, který vyšel v roce 1989 v Odeonu. V povědomí je i maghribský spisovatel Tahar Ben Jelloun, náležející k frankofonním arabským autorům podobně jako Alžířané Moammad Dib, Rachid Boudjedra, Maročan Driss Chraïbi nebo Tunisan Salah Garmadi.

Za nimi následuje neprostupná buš a džungle rovníkové Afriky s literaturami, které ani nepokládáme za náš *raison d'être*. Proto nám připadá, že tito Afričané ve svých dílech nepřekročili mýtické a náboženské, animistické a šamanské, folklorní

Vltavy 3

a neumělé, homérsky epické stadium. Myslíme si mylně, že jejich literární produkce je příliš vázána na specifika místní, politická a historická a nikoli na problémy lidské existence, jak je od antiky k dnešku ztvárňuje tzv. západní písemnictví.

Editor Gutenbergovy čítanky moderní africké prózy Petr Komers hned v úvodní poznámce upozorňuje, že oněch sedmnáct prozaiků především tzv. podsaharské literatury není reprezentativním vzorkem toho, jak Afričané píší pro Afričany. Už jazyková šíře této africké antologie je pozoruhodná: jsou zde překlady z deseti afrojazyků, např. z jorubovštiny, z wolovštiny, amharštiny, svahilštiny, afrikánštiny a samozřejmě arabštiny, kterou lze vzhledem k severu kontinentu pokládat za jeden z dominantních afrických jazyků.

Ukázka z díla každého zastoupeného autora je uvedena jednak stručnou biografickou poznámkou, jednak náznakem interpretační miniatury díla daného spisovatele, doplněným o cenný soupis knižních nebo časopiseckých překladů do češtiny.

To všechno v nás stále ještě vyvolává pocit průzkumníků po exotických krajinách, ve kterým jsme obezřetně podezíraví a v nichž si pro jistotu nesundáváme ochrannou přílbu zkamenělého evropocentrismu. Pak se začteme a nepřestáváme žasnout, jak vše zní důvěrně a poněkud evropsky, tu jako

Moravia, tu zas jako Hemingway nebo Faulkner, jindy jako Hrabal nebo Škvorecký. Ovšemže se do většiny próz promítají africké realie, třeba jiný vztah k lásce a k sexu, k monogamii a k polygamii, k mateřství a k dětem. Vyskytují se tu samozřejmě symboly a názny, kterým ihned nerozumíme, ale zdá se, že ti cizokrajní Afričané mají podobný sklon k smíchu a k ironii, někdy i k jízlivosti jako evropští autoři. A zabývají se rovněž problémy tíživé lidské existence tím, že píše – jak kdysi řekl Hrubín o své poezii – v důsledku o třech základních věcech: o životě, lásce a smrti.

Je zde ale jeden zásadní rozdíl ve srovnání se západní literaturou, rozdíl, který vnímáme z pozice bezvěrectví a skepse a z pozice bytostí, kojených industriálními a vědeckými erupcemi. Je dán hlubokou zakořeněností většiny afrických spisovatelů v mytologii, v bájném světě pohádek o tajemných zvířatech a hadech, kteří neexistují ve skutečnosti, ale zjevují se docela erbenovským způsobem uvnitř příbytku nebo přímo v posteli jedné jihoafrické posmutnělé krásky, jak o tom vypráví Jihoafričan Bheki Maseko v povídce o kouzelném hadu Mamlambovi, jež dala název antologii současné jihoafrické literatury, kterou sestavil a předmluvou opatřil Otakar Hulec.

Jihoafrickou republiku, bohatou na přírodní zdroje i zlato, má správný evropo-

centrik zafixovanou jako kultivovanou, téměř západní zemi, v níž se prolíná domorodé černošské obyvatelstvo s bílými přistěhovalci do té míry, že Kapské Město nebo Johannesburg připomínají severoamerické New Orleans nebo samotný New York.

Jihoafrická republika byla donedávna zemí diktatury a rasové diskriminace s příkrými sociálními i právními rozdíly. Z bojovného, kontroverzně politického ovzduší vyšlo i literární dílo některých Jihoafričanů, třeba hned nejznámější Nadine Gordimerové, která se v Mamlambovi představuje téměř disidentskou povídkou Zločiny svědomí, jež je obrazem milostného vztahu dvou lidí z opačných politických táborů: prorežimního konfidenta a mladé disidentky. Politicko-náboženský podtext mají i jiné povídky Jihoafričanů. Spasitel od Lionela Abrahama je momentkou z duchovního či náboženského života židovského chlapce, který pravidelně navštěvuje katolickou bohoslužbu, protože chce najít klíč k tomu, proč Židé ukřižovali Ježíše.

Podobně jako v Africké čítance jsou i v Mamlambovi nejzajímavější ty povídky, v nichž se do popředí dostává mýtické vědomí nebo úzké spojení s přírodní divočinou a s divokostí a vášnivostí v člověku. Tajemná božstva pestrobarevných hadů a zelenkavých andělů pralesních temnot se vnášejí nad hlavami obyčejných malých hrdinů, lidiček z předměstí nebo z venkova, který je v Africe stejně idylický jako venkov v Anglii, ve Francii nebo v Čechách.

Gutenbergova čítanka moderní africké prózy, Labyrint revue/Gutenberg 2003 & Mamlambo – kouzelný had. Současná jihoafrická literatura, Nakladatelství Lidové noviny 2003

Když se na začátku devatenáctého století, v epoše Bonapartově, ale také velkých romantických snivců typu Byronova, zjevil na anglickém královském dvoře bezejmenný človíček neurozeného původu a vcelku bez vzdělání George Brummell, nikdo netušil, že tento muž, trávící čas v salonech a konkurující aristokratickým snobům kolem prince Waleského, se záhy stane příkladným dandym neboli člověkem, tvořícím nikoli dílo, práci, činy, ale pečlivě a promyšleně pěstujícím vlastní život jako skleníkovou květinu.

Ozvěny

Francoise Coblenceová: Dandysmus

Od renesance, kdy se člověk začal vydělovat z přirozeného i božského řádu přírody, se v novodobých dějinách objevil problém individualismu a trýznivá otázka sebeidentifikace. Člověk ztrácel půdu pod nohama a toužil najít svou identitu.

Když se na začátku devatenáctého století, v epoše Bonapartově, ale také velkých romantických snivců typu Byronova, zjevil na anglickém královském dvoře bezejmenný človíček neurozeného původu a vcelku bez vzdělání George Brummell, nikdo netušil, že tento muž, trávící čas v salonech a konkurující aristokratickým snobům kolem prince Waleského, se záhy stane příkladným dandym neboli člověkem, tvořícím nikoli dílo, práci, činy, ale pečlivě a promyšleně pěstujícím vlastní život jako skleníkovou květinu.

Brummell věnoval denně několik hodin svému oděvu a vázání kravaty. Na plesech se zjevoval jako démon, který pohrdá ženskou krásou i mužskou škrobeností a ješitností. Ze společnosti odešel do ústraní v okamžiku, kdy u slavnostní tabule zjistil, že mu polévka stéká po bradě. Pak pomalu hynul ve francouzském exilu jako zchudlý

šlechtic a otevíral dveře svého bytu pouze dávným snům a vidinám.

Ale Brummell byl pouze jedním typem dandyho, společenského šaška a mystifikátora, ne nepodobného kašparům ze Shakespearových her. Tento arbiter elegantiarum byl nepochybně potomkem řeckého Alkibiada nebo římského Petronia, poradce císaře Nerona, který jedině směl o nemocném vladaři mluvit pravdivě, protože mluvil duchaplně a v hádankách stejně jako se v high society vyjadřuje každý správný dandy.

Dandy je kouzelník řeči a eféb, chladný amor, protože pohrdá ženami a láskou, ale je to i uhlažený herec, mim nadpozemské krásy, nestárnoucí bytost, která i z procesu umírání dokáže vykřesat jiskru noblesní poezie. Na rozdíl od snoba, který se chce začlenit do lidské smečky a proto přijímá s nadšením dobové konvence, je dandy bytostí vědomě se ubírající do osamělosti, výlučnosti a nepochopitelnosti.

Český dandy z časů dekadence Arthur Breisky v esejí Kvintesence dandysmu tvrdí, že dandy je „rozeným individualistou“, důsledným skeptikem, který má jedinou velkou víru, jíž je víra v sebe sama, ale je také pravým umělcem života a milencem umělých rájů. Nepodléhá vášním a citům, protože by v nich odhalil svou slabost. Vášně je pro něho karikaturou a láska prostutí. A tak v důsledku – alespoň podle Bre-

Ve filozofickém světle se Coblenecové jeví dandysmus jako fenomén nikoli estetický, umělecký, sociální nebo dokonce politický, ale jako ontologický a nadčasový problém. Odtud autorka nazírá dandyovský subjekt v jakémsi dějinně filozofickém oblouku od karteziánské pochybovačnosti až k existencialitě heideggerovského uvažování jako bytost nově se pokoušející vymezit podstatu lidské svobody, aniž se přitom musí opírat o jakoukoli transcendenci nebo bludnou metafyziku.

iskeho – dandy „miluje opálově bledou barvu své nudy.“

V rámci pokusu definovat dandysmus je téměř nemožné připustit představu, že by dandy kromě svého života tvořil ještě něco trvalého, méně okleštěného zrozením a smrtí. Přesto je dandysmus povahy vysoce tvořivé, romanticky vzletné, jakkoli se právě v tom vzdaloval od hedonistických křečí Brummellových. Protikladem k Brummellovi byl například Byron, básník, který byl dandy v životě, ale i romantický demiurg v básni. A po něm mnozí další: Barbey d'Aureville, Oscar Wilde, ale zejména Charles Baudelaire jako zcela protichůdný dandyovský typ, už žádný okázalý panák a posměváček, ale tragéd s ústy a zpěvem plnými ironie a jedu. A právě v osobnostech Baudelaireova charakteru se dandysmus vymaňuje z proklamativní pózy, z pouhého kostýmu a slupky, a stává se hlubokou životní filozofií, postojem nebo – podle francouzské filozofky Françoise Coblenecové – jedním z posledních pokusů, jak v bludišti moderního světa najít ztracenou identitu.

V její studii *Dandysmus* s přílehlavým podtitulem *Povinnost pochybnosti* je východisko při definování tohoto tajemného fenoménu moderních dějin souhlasné s jungovským pojetím mýtu nebo s pojetím akce, jednání ve filozofickém systému Hannah Arendtové. Podle ní jsou úběžníky ak-

tivního života, jejichž prostřednictvím člověk rozkrývá svou identitu, jednání a slovo, nikoli práce, čin a dílo jako naše otisky namířené k věčnosti. Ve filozofickém světle se Coblenecové jeví dandysmus jako fenomén nikoli estetický, umělecký, sociální nebo dokonce politický, ale jako ontologický a nadčasový problém. Odtud autorka nazírá dandyovský subjekt v jakémsi dějinně filozofickém oblouku od karteziánské pochybovačnosti až k existencialitě heideggerovského uvažování jako bytost nově se pokoušející vymezit podstatu lidské svobody, aniž se přitom musí opírat o jakoukoli transcendenci nebo bludnou metafyziku.

Dandy je pozemšťan i nebešťan. Pozemšťan v tom, že chvíli, okamžik pokládá za jediný pramen veškeré rozkoše i pomíjivosti bytí, a nebešťan, protože tvoří aktivně svůj život a skrze něj, podobně jako bůh nebo bohové, ovládá životy druhých lidí. Stendhalův Julian Sorel se fintil dlouhé hodiny před zrcadlem v rozpomínce na božského Brummella, protože ještě věřil v to, že šaty a gesta dělají člověka člověkem. I Stendhalův hrdina byl tedy literárně stvořeným dandym neboli velkým hledačem identity ve světě trosek, zlomků a okrajů.

Françoise Coblenecová: Dandysmus. Povinnost pochybnosti. Přeložili Klára Vávrová a Lubomír Martínek, Prostor 2003

Imre Kertész: Člověk bez osudu

Přístup maďarského spisovatele a nositele Nobelovy ceny za literaturu Imre Kertésze k židovské tragédii druhé světové války a k holocaustu, o němž byly napsány stovky knih, je velmi odlišný od toho, na jaký jsme zvyklí z děl Prima Leviho, Elie Wiesela nebo Arnošta Lustiga. I situace maďarských Židů byla poněkud jiná než jinde v Evropě včetně Protektorátu Čech a Moravy. Profasistický horthyovský režim zpočátku nepostupoval vůči Židům tak razantně. V Budapešti i v dalších maďarských městech se sice stavěly „domy s hvězdou“, židovské obchody a firmy byly zavírány a arizovány, budovaly se židovské pracovní tábory, židovští dělníci byli předvojem německo-maďarské vojenské linie na ruské frontě, ale teprve události roku 1943 a 1944, kdy několik stovek budapeštských Židů bylo postříleno na dunajské navigaci a jejich těla potupně vhozena do řeky, přesvědčily i zbytek doufajících, že ani Maďarsku se nevyhne židovský pogrom.

Kertészův román *Člověk bez osudu* mohl v Maďarsku vyjít až v roce 1975. Jeho autor bývá řazen k maďarským intelektuálům a disidentům, k odpůrcům stejně tak

CO
jsme
(ne)

Také hrdinovi
vykrádlí
Kertészova
příběhu vše
připomíná jakousi
přeludnou i
mámivou hru,
jakési až
godottovské
čekání nebo ryzí
absurdnost, která
nemá co do činění
s pravým životem,
který začne teprve
tehdy, až skončí
toto podivné
„provizorium“.

Ozvěny

fašistického jako komunistického režimu. Už v roce 1950, pět let po té, co se vrátil ze své koncentračnické anabáze, opustil Kertész rodnou zemi a v cizině se živil psaním her a muzikálů. Z němčiny překládal mimo jiné Freuda, Nietzscheho, Hofmannsthal, ale také Canettiho, k jehož osobitě ironické poetice má blízko i ve vlastním literárním díle. Český čtenář se mohl v devadesátých letech seznámit s Kertészovou knihou Kadíš za nenarozené dítě. Dosud neznáme jeho sbírku povídek Anglický prapor ani třísvazkový soubor úvah Holokaust jako kultura.

Člověk bez osudu je do jisté míry autobiografickou prózou. Je to vyprávění patnáctiletého židovského chlapce, začínající v okamžiku, kdy byl do koncentračního tábora odvečen jeho otec. Tuto situaci chlapec nejprve vnímá jako možný start k vlastní dospělosti. Musí přece převzít za otce životelskou roli v rodině a proto téměř s nadšením podstoupí své nucené nasazení jako stavební polír u jedné v Budapešti působící německé firmy. Nestydí se za žlutou hvězdu, kterou nosí na hrudi, ale vychutnává si život jako jednou veselý, jindy o něco smutnější dobrodružství. Jednoho dne ale do práce nedejde. Je stejně jako další židovští pasažéři vysazen z autobusu a od té chvíle se odvíjí drama, které je nazíráno čistým, chlapecky dychtivým a předsudky

nezatíženým pohledem. A právě tato čistota, touha po silných zážitcích, jakoby v něm oddalovala vědomí nebezpečí, úzkosti a blížící se smrti. Čistota ovšem v žádném případě není naivností: tento cestovatel po dantovských pekelných kruzích si dobře uvědomuje, že z tábora není úniku a že se ocitl – řečeno wieselovsky – v konečné stanici lidského bytí. Navíc ve stanicích, pro kterou neexistuje předchozí průprava, školení, informace. Do dějinné krvavé koupele byli Židé vsutku heideggerovsky vrženi, aniž si byli schopni uvědomit tragické důsledky své situace. Také hrdinovi Kertészova příběhu vše připomíná jakousi přeludnou i mámivou hru, jakési až godottovské čekání nebo ryzí absurdnost, která nemá co do činění s pravým životem, který začne teprve tehdy, až skončí toto podivné „provizorium“.

Snově ironizující, někdy i humorně odlehčený rys je Kertészovým specifickým přínosem k tématu holocaustu. Ve srovnání se světem Lustigových próz, kde odstup téměř absentuje, se Kertészův styl vyznačuje právě jemnou distancovaností, ale na druhé straně i mnohem vytříbenějším smyslem pro detail a drobnokresbu, pro každý záchvěv lidského nitra, který v Lustigových, zejména v poslední době zpovrchnělých prózách, bohužel chybí. Když už jsem se pustil do srovnávání nes-

Čistota ovšem v žádném případě není naivností: tento cestovatel po dantovských pekelných kruzích si dobře uvědomuje, že z tábora není úniku a že se ocitl – řečeno wieselovsky – v konečné stanici lidského bytí. Navíc ve stanici, pro kterou neexistuje předchozí průprava, školení, informace. Do dějinné krvavé koupele byli Židé vsutku heideggerovsky vrženi, aniž si byli schopni uvědomit tragické důsledky své situace.

Michel de Ghelderode: Pašijové hry

rovnatelného, Kertészův Člověk bez osudu je mi vedle Lustigovy poslední významné prózy, Krásných zelených očí, sympatičtější právě tím, že není tak proklamativně patetický a filozofující, ale že je v něm přítomna až kafkovsky detailní, promyšlená a velmi metaforizovaná popisnost, takže je možné Kertészův román vnímat v ohni dvojí mimeze – jednak jako sugestivně přesný popis reality koncentračního tábora a života a umírání v něm, jednak v rovině sofistickované, téměř anticky monumentální tragédie, do níž vstoupily i prvky moderní evropské skepse a ironie. Lustigovy prózy jsou ve srovnání s Kertészem mnohem jednoznačnější, syrovější, ale v některých ohledech i méně hodnověrné.

Imre Kertész je pro nás velkým objevem a strůjcem toho, co jsme pokládali v naší znavenosti bombastickými dějinnými plátny a freskami za skoro nemožné: vidět holocaust nezatíženým zrakem, vzdáleným jakékoliv doktríně a ideologii. I proto může být osobitě Kertészovo ztvárnění válečných událostí pro současného čtenáře poutavější a živější než klasická díla Leviho, Wiesela, Lustiga a mnoha jiných autorů.

Imre Kertész: Člověk bez osudu, Academia 2003

Dílo belgického spisovatele a dramatika Michela de Ghelderode, který se narodil na předměstí Bruselu roku 1898 a zemřel v roce 1962, se v českém prostředí začalo objevovat teprve v polovině šedesátých let minulého století. Hra Maškary z Ostende byla uvedena v Krejčově Divadle za branou v překladu Jana Konůpka. Konůpkovy překlady Ghelderodových frašek byly publikovány v časopise Světová literatura, ale ani tehdy tvorba tohoto bizarního, krutého a ironického, boschovsky košatého Belgičana u nás nezapustila pevné kořeny. Teprve v roce 1998 vyšel rozsáhlý soubor Ghelderodových magických próz pod názvem Sochy aneb Nemocná zahrada v překladu Anny Kareninové.

Činorodé nakladatelství Dauphin nyní vydalo z Ghelderodových „pašijových her“ Slečnu Jairovou a hru Barabáš v překladech Tomáše Kybala a Ludka Kárla. Pašijové téma Ghelderodea neobyčejně přitahovalo. Mísí se v něm živel náboženský, nadsvětní s prvkem veskrze pozemským. V evropské dramatické tradici měly náboženské hry

a parafráze nezastupitelné místo i v kruzích ochotnických nebo diletantských. Pašije se provozovaly na náměstích, teprve později vstoupily na posvátnou chrámovou půdu a odtud, v poněkud stylizovanější podobě, zakotvily na divadelních jevištích, často však venkovských a příležitostných. Tato tradice se udržela až do konce dvacátého století například v bavorském městečku Oberamergau v podhůří Alp.

V souvislosti s Ghelderodovými dramatickými opusy se připomíná vliv vlámského a brabantského malířství na kompozici jeho divadelních obrazů. I v pašijových hrách se objevují zdánlivě jednoduché postavičky řemeslníků, obchodníků, felčarů, sedláků, kteří jakoby sestoupili z Brueghelových a Boschových obrazů, ale také věčných tuláků, bezdomovců, obecních bláznů a pošetilců všeho druhu neboli bytostí vždy nějak vykořeněných a jednajících proti logice rozumu. Ghelderodovy hry nemají pevnou dějovou kostru, třebaže rámcově respektují aristotelské dramatické zásady. Jednotlivé výjevy tu jsou vsutku obrazy, freskami, čímsi utkvělým, maškarně přeludným, přeexponovaným a expresivním. Ghelderode se nepodobá svému předchůdci Maeterlinckovi, není jako on strůjcem dekadentních symbolů a kultivovaných chladných scén, připomínajících melancholickou hudbu a tónovaných modravě a secesně, ale je původ-

Rekonstrukci biblického příběhu Ghelderode ozvláštňuje a doplňuje tónem existenciálním, totiž rozjímáním dívčina otce Jairose, který je osobou sobeckou, středověce ustrašenou a uhranutou smrtí, ale zároveň bytostí, která i v tragickém světě nachází přístaviště rableisovského smíchu a ironie. Podobně jako Nikos Kazantzakis pracuje i Ghelderode s dvojznačným charakterem svých postav, které sice představují biblické osoby, ale současně předvádějí i svůj vlastní, dramatem však náhle jinak nasvícený život.

Ozvěny

cem zběsilých maškarád a divokých procesí, jejichž ozvěna se k němu nese až odněkud z Villonových básní nebo ze slavného vyprávění Françoise Rabelaisa. Máme-li vyjádřit ještě jednu paralelu Ghelderodova krutého divadla s výtvarným uměním, pak se jeho venkovsky rozevláté a robustní postavy podobají figurám z Isenheimského oltáře Matthiase Grunewalda.

Michel de Ghelderode je i předchůdcem absurdního divadla Ionescova a Beckettova. Děj jeho hry *Slečna Jairová* se točí nikoli kolem umučení a zmrtvýchvstání, ale kolem téměř panensky nedotknuté mrtvoly bezejmenné dívky, spočívající po celou hru na scéně, s níž zdánlivě děj nespojuje, protože dramatický konflikt se odehrává mezi vikářem Kalifášem a „zlověstným drzounem“, ke kterému se upíná naděje dívčiny rodičů a který by měl být převtělením samotného Ježíše. Rekonstrukci biblického příběhu Ghelderode ozvláštňuje a doplňuje tónem existenciálním, totiž rozjímáním dívčina otce Jairose, který je osobou sobeckou, středověce ustrašenou a uhranutou smrtí, ale zároveň bytostí, která i v tragickém světě nachází přístaviště rableisovského smíchu a ironie. Podobně jako Nikos Kazantzakis pracuje i Ghelderode s dvojznačným charakterem svých postav, které sice představují biblické osoby, ale současně předvádějí i svůj

vlastní, dramatem však náhle jinak nasvícený život.

Kde zůstává řecký spisovatel v rovině čisté morálky, jde Ghelderode za její hranici, k tomu, co je viděno v křivém zrcadle člověka camusovsky odcizeného a revoltujícího. Jeho postavy prchají do temnot, ale za nimi zůstávají ulice, domy, pahorky kalvárií, blátivá a deštivá země, v níž se všichni někam svorně potácíme.

Michel de Ghelderode: Pašijové hry (Slečna Jairová, Barabáš), Dauphin 2002

Natálie Kocábová: Monarcha Absint

Nedostává-li se člověku závratí z absolutna, začne vyhledávat idoly. A propadá se do vysněných rájů a vrací se tam, odkud jsme vyšli: do bájných mýtických krajin nebo do jiné reality. Každý si při tom pomáhá tak, jak umí. Někdo píše básně, jiný sportuje, někdo fetuje nebo uniká do samoty či hledá pofidérní a ordinérní společenství.

Mladá zpěvačka a básnířka Natálie Kocábová napsala spletitou labyrintickou prózu, z níž není patrné, zda je její protagonistkou nebo pouhou pozorovatelkou, zda se staví do pozice svědka, kritika nebo ob-

Identita nahrazuje někdejší romantický individualismus, protože je filozoficky zatížena postmodernitou. Postavy nebo spíš neohrané lidské modely Kocábové jsou ovšem až středověce nominalistické.

Ztělesňují víc metaforu, vůni, pocit, dojem než ucelené a sdělitelné poselství. Jsou to postavy insitní básnířky, ale přesto z nich vytéká krev, přesto se v jejich lůnech rodí děti, přesto v sobě nesou sen o vnějším světě, protože jejich říše je až příliš zniternělá a do sebe zahleděná.

divovatele paralelního světa anti-hrdinů, jimž v tomto příběhu-nepříběhu, prostoru-neprostoru vládne dominantní Monarcha Absint, bytost kreativní i destruktivní, úchylná i normální, nestvůrná i milující.

Dílko, které Kocábová předložila, není zdaleka tak provokativní a depresivní, jak o něm mluvila reklama na knihu. Sympatický je na něm zejména rys bájný, mýto-tvorný, sklon vypoodobnit svět jako středověký přechodný příbytek, z něhož pramení jediná cesta k nekonečnosti, jíž je jiné vědomí, jiná bolest a touha, ale také nivelizace všech zavedených a praktikovaných oficiálních hodnot, do jejichž řečiště jsme pořád navraceni, ačkoli by se naše životní proudy tak rády zahryzly do dosud neobjevených břehů.

Prózu Natálie Kocábové lze číst jako zlý sen, jako nadreálný příběh z jakéhosi hermetického domu, obklopeného symbolickou zahradou, v níž se stromy podobně jako na obrazech Boschových nebo v románech Julia Zeyera stávají lidmi a lidi se proměňují v jejich ovoce. Ale je to také obrys domu jungovskými probuzeného vědomí, dům, ve kterém se život neodehrává ve vztazích, v relacích člověka k člověku, ale spíš v tíhnutí k vše pronikající božské bytosti, k vesmírné prasile, k modravému oparu, v němž tonou všechny ostré hrany bytí. Tady se nežije a neumírá, tady se plyne,

vstává z mrtvých, tady se nemiluje ani netrpí narcistní sebeláskou, ale lidé a věci zde levitují stejně jako v bájných arkádách. Tady se odehrávají současné bacchanálie bez začátku a bez konce, protože tento tanec, rej a zmar má jediný cíl, totiž spíše tušenou a deklarovanou než skutečnou transcenci. Přijímání drog, volně sexuální vztahy bez náznaku erotického přesahu jsou jen prostředkem, nikoli nástrojem zla, jímž se dosahuje buddhistické nirvány. Člověk zde trpí přemrštěnou touhou vrátit se sám k sobě, vyhledat se a procitnout do vlastní identity. Dnešní svět je posedlý hledáním identity. Identita nahrazuje někdejší romantický individualismus, protože je filozoficky zatížena postmodernitou. Postavy nebo spíš neohrané lidské modely Kocábové jsou ovšem až středověce nominalistické. Ztělesňují víc metaforu, vůni, pocit, dojem než ucelené a sdělitelné poselství. Jsou to postavy insitní básnířky, ale přesto z nich vytéká krev, přesto se v jejich lůnech rodí děti, přesto v sobě nesou sen o vnějším světě, protože jejich říše je až příliš zniternělá a do sebe zahleděná.

V souvislosti s prózou Natálie Kocábové je těžké hovořit o generační výpovědi, protože takový úsudek by zjednodušil ontologický problém tohoto textu, volně plynoucího bez aspirace být vznešeným artefaktem. Taková je i poezie Natálie Kocábové v její

básnické prvotině *Slyšíš mě?* Autorka jde nezáměrně a nevědomky proti duchu literátství, proti řemeslné rutině, proti intelektuálnímu pozlátku. Nepředstírá – jak je dnes v literatuře časté – moudrost a vědomost. Odmítá hrát sokratovskou roli, kterou umělcům přidělila moderní staletí.

Možná je právě takovýto způsob naivního psaní bez perspektivy, bez ohledu na morální kodex doby, jednou z cest, jak umění vrátit k principům nietzscheovské hry nebo k hedonismu ztřeštěných tanců.

Natálie Kocábová: Monarcha Absint, Mladá fronta 2003

Robert Sak: Salon dvou století

Dějiny se netvoří jen na bojištích a barikádách, z tribun politických křiklounů a samozvanců, ale také velmi intenzivně v debatních kruzích filozofů a básníků. Starořecká stoa, římská akademie, vzkríšená v renesanční Florencii Marciliem Ficinem, ale i středověká soustředění a klání trubadurů v hradních pevnostech, osvícenské dýchánky Voltairovy i Rousseauovy procházky přírodou v horlivém rozhovoru o smyslu světa, byly předznamenáním osobitého fe-

Ale víc než tato
chladně uvažující
a v manželství
nešťastná žena byla
zakladatelkou prvního
významného českého
salonu její přítelkyně
z dětství a mládí
Aninka Mikschová,
dcera pražského
porodníka a horlivého
stoupence staročeské
politiky. Právě této
výjimečné bytosti, jež
vytvořila „salon dvou
století“, je zasvěcena
studie jihočeského
historika a znalce dějin
devatenáctého století
a doby Riegrovy
Roberta Saka.

Ozvěny

noménu, zrozeného právě devatenáctým stoletím, který se s dávkou zjednodušení nazýval literární nebo umělecký salon.

Jeho původní kolébkou byla Francie, kde byl dítětem osvícenského racionalismu a vědychtivosti. Odtud se šířil po Evropě v dobách, kdy lidem ještě nevládla média a kdy se zprávy, zachycující historické události, nesly z jedné úst k druhým. Salon devatenáctého věku byl institucí domácí, rodinnou, jeho příznivci a hosté se scházeli u krbu a v domácnostech, jimž většinou vedla ženská mysl a ruka. „Mužské“ salony téměř neexistovaly a vznikaly až v průběhu plně emancipovaného dvacátého století, které už nebylo časem rodiny, ale dobou osamělců. Když se každý pátek scházela v Čapkově pražské vile umělecká smetánka, nelze o tomto seskupení mluvit jako o klasickém salonu historizujícího a romantického devatenáctého století.

Literární nebo umělecký salon je spojen s živlem měšťanským, třebaže se často v letních měsících stěhoval z města na venkov jako tomu bylo třeba v případě salonu Riegrova, který se v úmorných vedřinách scházel na rodinném velkostatku v Malči. Dlužno podotknout, že v polovině devatenáctého století bychom v Čechách těžko našli obdobu typického francouzského salonu či anglických odpoledních čajů a že samotným otcům národa Palackému a Riegrovi

připadala doba nacionálního sebeuvědomění málo vhodná pro vytvoření takovéto svobodné a intelektuálně laděné instituce.

Přesto se kolem roku 1880 právě Riegrova dcera Marie, později provdaná Červinková, již známe jako libretistku Dvořákových a Šeborových oper, pokusila o založení ženského salonu, v němž by našli útočiště všichni „krasoduchové“ doby. Ale víc než tato chladně uvažující a v manželství nešťastná žena byla zakladatelkou prvního významného českého salonu její přítelkyně z dětství a mládí Aninka Mikschová, dcera pražského porodníka a horlivého stoupence staročeské politiky. Právě této výjimečné bytosti, jež vytvořila „salon dvou století“, je zasvěcena studie jihočeského historika a znalce dějin devatenáctého století a doby Riegrovy Roberta Saka.

Anna Mikschová se provdala za vnuka Josefa Jungmanna a tak její salon, který byl na dnešním Jungmannově náměstí a později přenesený do vily v Liboci, je spojen s jejím manželským jménem Lauermannová. Robert Sak je mistrným portrétistou ženských osudů. Před časem vydal knihu o baronce Sidonii Nádherné z Vrchotových Janovic, jež na středočeském zámečku u Sedlčan hostila na začátku dvacátého století přední básnické duchy Evropy. Zatímco jejími hosty, ale také milenci, byli Karl Kraus a Rainer Maria Rilke, návštěvníky sa-

Zjevují se ve své obludnosti nebo naopak titěrnosti a po svém výstupu se znovu ztrácejí v mlhách nekonkrétnosti. Nejsou to jen předměty – klobouk, košile, dveře, schody, koš, věšák, v Králově pojetí dostávající podobu až jakýchsi Duchampových ready-mades – ale také děje, vlastnosti a stavy, každodenní úkony, jež se mohou z všednosti povznést do posvátné roviny.

lonu Anny Lauermannové byli významní protagonisté české kultury jednak z konce devatenáctého století, jednak – po vzkříšení salonu mezi dvěma válkami – osobnosti uměleckých avantgard dvacátého věku. Celebritám jejího výjimečného salonu věnuje Sak podstatnou část knihy, ale vždy tyto osobnosti konfrontuje a čtenáři přibližuje na pozadí deníků a výroků hostitelky, která sice byla umělecky a literárně nadaná, ale byla především dobrou pozorovatelkou a jemně ženskou ochránkyní a poradkyní uměleckých bouřliváků, nacházejících azyl v jejím domě. Jak přesně uměla vystihnout protikladnost i rivalitu Vrchlického a Zeyera, jak si vážila Sládkovy ušlechtilosti, jak brzy pochopila, že Svatopluk Čech a Mikoláš Aleš jsou samorosty, cítící se v hlučném salonu jako nazí v trní! Jak správně tušila, že musí vycházet s mocnými světa, jež vládou politikou, univerzitou nebo divadlem, jako byli estetik Hostinský, filozof Durdík, jazykovědec Goll, filozof a politik Masaryk, historik Rezek, ředitel Národního divadla Šubert, šéf činohry Stroupežnický aj. A s nimi přicházeli téměř všichni z tehdejšího českého Parnasu: bratři Mrštíkové, Gabriela Preissová, Antal Stašek, Jiří Karásek ze Lvovic, Viktor Dyk, po nich dekadenti a modernisté, ale i vědci Albert Pražák, překladatel Hanuš Jelínek, jenž byl mostem mezi Prahou a Paříží a který do sa-

lonu přizval např. Richarda Weinera, básník Otokar Theer, Miroslav Rutte, Jaroslav Kvapil, Zdenka Braunerová, Arne Novák, Otokar Fischer a desítky dalších.

Avšak salon uprostřed bouřlivého dvacátého století už nemohl být tím, čím byl v minulém století, jež přerostlo v nostalgickou vzpomínku na časy družnosti i hádek, končících smírně a s pokorou. Aninka Lauermannová v závěru svého dlouhého života už jenom vzpomíná a předává „salonovou štafetu“ Karlu Čapkovi, ale to už je úplně jiný, věcný čas, ve kterém je lépe věnovat se pudlům, cestování nebo se oddávat samotě. Tak je Sakova kniha Salon dvou století i pozoruhodným svědectvím o přechodu umělecké a obecně lidské pospolitosti do temných stínů individualismu.

Robert Sak: Salon dvou století, Anna Lauermannová-Mikschová a její hosté, Paseka 2003

Petr Král: Základní pojmy

Umění může kreslit obraz světa rozličnými způsoby. Dostojevskij podal sugestivní zprávu o Petrohradu, aniž popisoval fasády chrámů a domů, vzhled ulic a nábřeží

a krásu severských bílých nocí. K vylíčení atmosféry mu stačila hráčská doupatá, omšelá nájemní byty a nekonečné rozhovory odehrávající se v jejich zdech. Ale každý dobrý umělec ví, že svět může popsat i bez lidského činitele, bez tváří, pohybů, činů a slov člověka. Stačí soustředit se na řeč věcí. Italský malíř Morandi podal svědectví o člověku prostřednictvím tichých zátiší s lahvemi, vázami, dýmkou a ovocem a tak mu k vyklenutí metafory života stačily pouhé náznaky a obrysy předmětů.

Nová kniha prozaických textů Petra Krále napovídá už názvem Základní pojmy, že víc než o lidské portréty a situace v ní půjde o jakousi subjektivní fenomenologii, o putování říší výmluvných věcí, jež nás doprovázejí na každém kroku. V Králově přístupu k „základním pojmům“ je něco skrytě magrittovského: věci tady nabývají tělesných podob a schopností, ožívají a sehrávají před našima očima němou grotesku. Zjevují se ve své obludnosti nebo naopak titěrnosti a po svém výstupu se znovu ztrácejí v mlhách nekonkrétnosti. Nejsou to jen předměty – klobouk, košile, dveře, schody, koš, věšák, v Králově pojetí dostávající podobu až jakýchsi Duchampových ready-mades – ale také děje, vlastnosti a stavy, každodenní úkony, jež se mohou z všednosti povznést do posvátné roviny.

Schody mezi domy,
schody, v něž se
proměňuje příkře
stoupající ulice,
schody vnější a proti
nim schody v útrokách
domů, téměř sakrální
schodiště, protože se
na nich naše chůze
zlomí k vysokému cíli,
který může být povahy
nezemské a dokonce
božské. Kráčíme-li po
nich, jako bychom
sledovali toho, kdo
stoupal před námi.
Někdy to připomíná
stoupání po stupních
aztéckých pyramid.
Abys uviděl boha,
nesmíš trpět závratí,
napovídají tyto
kamenné příčky
k výšinám.

Ozvěny Vltavy 3

Potom i takový fádňí úkon jako je holení obdaruje muže při ranní toaletě podobnou rozkoší jakou je noční milování. Smích bergsonovským způsobem připomíná básníkovi „odhození klíčů“, protože ten, kdo se směje, vnitřně sám sebe otevírá a vydává se svému okolí.

Mnoho „základních pojmů“ se váže k přírodním úkazům, k času a prostoru přírody kolem nás. Ráno, svítání, ranní káva v pařížském nárožním bistro, procitání a vstávání, jitřní okno, ale také bouře, světlo a večer jsou přirozenými jevy, jimiž nás obšťastňuje příroda. Co všechno umí básník metaforicky prozářít, popisuje-li věc tak obyčejnou a zároveň archetypální, jakou jsou schody. Schody mezi domy, schody, v něž se proměňuje příkře stoupající ulice, schody vnější a proti nim schody v útrokách domů, téměř sakrální schodiště, protože se na nich naše chůze zlomí k vysokému cíli, který může být povahy nezemské a dokonce božské. Kráčíme-li po nich, jako bychom sledovali toho, kdo stoupal před námi. Někdy to připomíná stoupání po stupních aztéckých pyramid. Abys uviděl boha, nesmíš trpět závratí, napovídají tyto kamenné příčky k výšinám. Ale jsou i schody dřevěné a vrzající, například schody do básnického tuscula Bohuslava Reynka v Petrkově, a prošlapané kamenné schody antické, jaké jsou v Pompejích nebo v římském amfiteátru v Orange. Schodiště jako svědek tragédií i komedií člověka...

V Základních pojmech se objevují věci, typické pro poetiku Petra Krále. Jsou to jakési majáky, znamení a vývěsní štíty Královvy surreálné a při tom tak pozemské poezie. Znovu se zde vyskytuje fenomén „zatačky“, odbočky z daného směru, tajemné digrese, jež dělá z každé cesty skutečný požitek. Co nás čeká za zatačkou cesty a života, nevíme. Proto se jedna z klíčových Králových básnických knih nazývá *Med zataček*.

Některé věci a jevy básníkovi splývají: vana a koupelna v cizím bytě, Itálie a Španělsko, loďka a louže, cibule a růže. Básník zde tvoří svět logických simultaneit, rimbaudovských vztahů a paralel, jako by chtěl zopakovat věčnou hru na podobenství všeho se vším, za ním se skrývá moudrost, že je nám dán pouze jediný svět, který se marně pokoušíme rozdělit do částí protichůdných a nesourodých.

Královvy Základní pojmy jsou subjektivním slovníkem, ve kterém jsou všední předměty obdařeny lidskými vlastnostmi a vlastnosti člověka se zas prolínají do křivky a tvarů věcí. Všem uvevodí jediná, královská duše nekonečnosti, jež mávnutím proutku všechno stvoří, ale stejně lehce všechno zhroutlí do prachu. Kniha o „základních pojmech“ není jen projevem básnickovy radosti i úzkosti z bytí, ale představuje i svébytná prolegomena k osobitě lyrické eschatologii.

Petr Král: Základní pojmy. Klokočí + Knihovna Jana Drdy, 2002

O

čem
se
(ne)
mluví

ŠOSKY₂₂

(Šofarovy fotosky)

Protože
manželství
tříbí cit
a z chlapů
vyrábí
kunst-
historiky.

Jsem z tak staré doby, že si ještě vydržuji fotoalbum, vlepuju do něj fotografie, neboť tak šel život... Mimo svých osobních snímků však přechovávám i ty, se kterými nemám nic více (ani nic méně) společného, než že k nim mám vztah...

Zkousím vás, zda to vydržíte ještě jeden rok. Já mám fotek dost!

Tuhle fotku mám opravdu rád. Ne, že bych ty ostatní, které jsem tady ukázal (případně ještě ukážu), rád neměl, ale tahle je jednoduše umělecká, jednak je existenciální. Teď se musím zeptat jako major Terazky: co vlastně myslím tím slovem „existenciální“? Myslím tím, že je současně bezútěšná a současně útěšná, přesně jako ten náš život. Je v ní rovnoměrně namíchaná oběma a podle aktuální situace diváka převažuje ta či ona složka, nicméně v jakémsi absolutním vyjádření jsou tam obě vrchovatě. Dokonce bych si dovolil spekulovat, že když přivřete oči, vidíte rozvrh Mikuláše Medka nebo Pieta Mondriana. Že to tam nevidíte? No tak ne...

Nicméně si dovedu představit, co by se dělo, kdyby si čerstvý novomanžel pověsil takovýhle kousek zarámovaný nad manželskou postel. Vycepaná feministka by to přečetla ihned a nejvíce by ji urazila

nikoliv otevřená plocha zdi, ale zahrádka na parapetu okna (několik květináčů za „mřížemi“). Plocha – jediné okno – zahrádka... a návrh na rozvodové řízení je na cestě (nejen Kerouac byl totiž na cestě). Takže, jestli mohu poradit, takové fotky patří do mapy někam za skříní, kde mohou odpočívat a kde si je občas, tu a tam, můžete (na tajno) prohlížet. A možná, možná že po pár letech takového partyzánského prohlížení přivřete jednou oči a uvidíte zcela zřetelně rozvrh Mikuláše Medka nebo Pieta Mondriana. Protože manželství tříbí cit a z chlapů vyrábí kunsthistoriky.

Musím se přiznat, že bych se rád do toho okénečka podíval. Klidně jenom jedním očkem a na 5 vteřin. Jsou sny, které se mohou splnit, a jsou sny, které jsou jenom sny. Dobře je to na tom světě zařízeno...

Tomáš

Narozen v roce 1976,
absolvent mediálních studií
a filosofie na Masarykově
univerzitě v Brně. Redaktor.
Horolezec. Vegetarián. Svě
velké vzory nalézá v ruské
próze, poezii a malířství.
(Bunin, Tolstoj, Puškin, Repin
aj.) O své tvorbě říká: „Cílem
mé prózy je poetický
realismus. Motivem se pro mě
staly příběhy života lidí na
venkově, ve městě či v cizích
krajích. Píši o lidech, kteří
v tvrdosti života našli sami
sebe a vzdor všemu jdou či
nejdou za svojí šťastnou
hvězdou, aniž by o tom
hluboce uvažovali.“

Č e c M a r t i n e c

Představujeme Vám (jména české poezie a prózy)

Bramborák

Za mými zády se slunce opíralo do mírného kopečku, který má děda nad svým domem. Je tam malá třešeň a vedle ní, obložena mohutnými kameny, také švestka s nejsladšími švestkami, které znám. Přistoupil jsem až k dědovi okopávajícímu brambory, který si mě doposud nevšiml. Na můj pozdrav se děda na kolenou otočil a zavolal.

Nad březinkou s vysokými habry a duby stála rozložitá lípa nad kterou se skláněl ostrý západ slunce. Západ byl magický, a já se vydržel dívat do ohnivého kotouče, aniž by z toho bolely oči. Nebe bylo vysoké a krásnou viditelnost nedalekých hor umocňovaly mohutné peřiny mraků perspektivně směřující ke slunci, jež nakonec utvořily spirálový obraz. A docela blízko slunce už paprsky lechtaly jemné krinolinové obláčky.

Stál jsem mezi polem řídkého ovsa a polem bramborových řádků na čerstvém strništi jetele, kde posečená tráva uvadala v nevelké kupce. Voněla rosou navlhle trávy. Za mými zády se slunce opíralo do mírného kopečku, který má děda nad svým domem. Je tam malá třešeň a vedle ní, obložena mohutnými kameny, také švestka s nejsladšími švestkami, které znám. Přistoupil jsem až k dědovi okopávajícímu brambory, který si mě doposud nevšiml. Na můj pozdrav se děda na kolenou otočil a zavolal.

„Jé, to jsou k nám hosti!“ Děda se mile usmál.

„Pojď, podívej se na nové brambory!“

„Jsou hezké, vid’?“ Zvedl se z pravého kolena a uchopil kbelík, který mě podal.

„Babička ti je dá na cestu a budeš si moci doma udělat bramborák, nebo ti jej udělá ještě teď, uvidíš.“

Šli jsme kolem rezatých bran k domovu. Já šel s kbelíkem plným čerstvě nakopaných

brambor napřed a za mnou šel mírným krokem v černých gumákách děda opírající se o motyku se surovým topůrkem ze smrkové větve. Prošel jsem pod hrušni kolem malé zahrádky u které jsem se zastavil, abych počkal na dědu. Tvar zahrádky z oploceného drátěného plotu mě připomněl usměvavé rty, které bránily slepicím vyhrabat mrkev...

„Vždycky jsme s babkou sázeli mrkev a cibuli dohromady, ale letos jsme sázeli mrkev a cibuli zvlášť, jak to říkali v receptáři. No, a podívej se na tu cibuli. Je velká a pěkná. A bezzubý děda se usmál.

„Jéé, to jsem ráda, že tě vidím Tomku!“ Volala babička, která na zapraží zadního vchodu vylévala použitou vodu do hustého travnatého břehu.

„Pojď dál.“ Malá babička stála ve dveřích velkého domu v šedých tepláčkách, modrém tričku v silonové červeno hnědé květičkované zástěře. Stála tam v modrých pantoflích a když odložila prázdný kbelík vykročila do mírného posečeného břízku vstříc ke mě.

Objala mě a hlava ji spočinula na mé hruď.

To jsem ráda, že tě vidím. Dlouho jsi u nás nebyl. Pojď dál. Copak si dáš. Máš hlad vid’. Něco ti udělám. Jen pojď. Udělám ti bramborák, babička jakoby vytušila mé přání.

Rád bych je ochutnal. Řekl jsem upřímně a už se těšil na jeho bramborovu chuť.

Tomáš

Babička vzala červený kbelík a zmizela v domě. A přesto, že bylo dlouho, už jsem se nemohl dočkat na chuť prvního letošního bramboráku.

Zůstal jsem venku a teprve teď jsem si všiml, že malá zahrádka je rozkypřená.

„Co se tady stalo, že ta zahrádka je tak poničená.“ Prkýnka a klacky byly nastaveny a svázány bílým provázkem či kusem starého drátu. Děda se napřimil přistoupil k zatlučenému kůlu o který se rukou opřel.

„To nám prase uteklo.“

„Kdy?“ zeptal jsem se.

„Minulej tejden, a my už měli všechno přichystaný na zabíjačku.“ Děda se rukou poškrábal na čele.

„Před týdnem nám ho přivezly jézeďáci. Prase bylo pěkný, ale v chlívků se ani den neohřálo, prorazilo hrázku a uteklo ven. Perníkový hrázky. Patnáct let držely pohromadě a teď je prase vykoplo. Chvilí se čvachtalo v blátě před hnojštěm a pak si to namířilo rovnou do zahrádky. Prorazilo plot a skákal po cibuli, celeru, po babiččiných červených a modrých afrikánech.“

„Však to vidíš.“ A ukázal rukou.

„A když jsem tohle uviděl rozčertil jsem se, popad hůl a začal jsem ho honit. Prase to uvidělo dvakrát chrochtlo prorazilo plot podruhé a uteklo. A já jsem se za ním šoural pomalým krokem a chtěl jsem mu nadběhnout, ale to bych musel být mladší. Každou chvíli mě nohy bolí, že si musím sednout. Jenom né rychlý pohyby. No, já sotva šel a prase vždy o kousek napřed. Chvilí se honilo se Součkovými kravama na pastvě a za chvíli bylo až u rybníčka. Prase utíkalo do kopce a já za ním, za chvíli prase z kopce, já za ním. Chtěl jsem mu podruhé nadějit a zase uteklo a to už si to štrádovalo na Hronov. Naštval jsem a hodil po něm hůl. Hůl spadla na zelený ostředek, nechal jsem ji tam ze vzteku ležet.“

„Prase je v prdeli, a sobotní zabíjačka taky.“ Říkal jsem si.

„Seděli jsme s babčou na zapraží a nadávám na všechny čerty, co byli dnes v pánově domě. A najednou, hádej, co se stalo?“

Prase? Odvětil jsem.

Jo, Jo, prase, vono samo přišlo. Vykouklo za rohem.

No, to jsem zrovna vyskočil. Prase se leklo a znova se otočilo na útěk.

Vono si to prase se mnou hrálo...

Mrzutej jsem vešel do chlíva a zavřel dveře natřené černým luxolem vedoucí do dvora. Obejdu dům a v tom vidím, jak je prase znova v naší zahrádce a babička kolem něho pobíhá jako vos a křičí na něho.

„Ty zmetku, jedeš vodtud,“ a přetáhla prase dvakrát vidlemi na hnůj přes hřbet. Prase běhalo a na růžové kůži mu svítily dvarkát otisknuté čtyřky od hnoje. A když jsem to viděl, tak jsem se ti na to prase tak nasral, že jsem se znovu rozběhl za prasetem a ono přede mnou strachy uteklo až se samo schovalo do chlívka. A tak jsme s babčou to prase chytili.

Teď už běž domů, babi už bude mít bramborku hotovou.

„Já přijdu za chvíli.“ Řekl mi děda a opřel se o stojící vůz naložený posečenou trávou na krmení. Viděl jsem, jak si děda prohlížel se zájmem velkou zahradu s jabloněmi, políčky bramborových záhonů, obilím a jetelem. Zvolna se snášela šerá rosa a pak už tu byla najednou tma a chuť křupavého bramboráku.

červenec 2003

o
u
j
t
i
n
e
m
a
r
t
i
n
e
m

Vibrace tramvaje
vyrušily mladého
čtenáře novin
sedícího u okna ve
Slávii. Jen tak
mimochoodem vyhlédl
z velkého okna a všiml
si kouzelné ženy
s krásným poprsím,
zasnil se a sledoval se
zaujetím každý její
pohyb. Nevědomky
nahmatával kávu.
Mezitím hlouček
přistoupil ke
křižovatce, naskočil
kráčejíci panáček na
semaforu a turisté
tvořící štrůdl jako děti
ze školky doprovázeni
krásnou učitelkou
vykročili k řece Vltavě.

Představujeme **Vám**
(jména české
poezie a prózy)

Vltavský lodník

Předjarní vítr pohupoval silnými větvemi s napěchovanými pupeny. Na hladině se lesklo bezbarvé nebe. Smog se už týden držel nad městem a doprava k poledni houstla. Na přechodu u Národního divadla se k sobě tiskl hlouček španělských turistů, kterým přitažlivá žena v červeném pulovru představovala rozmanité tóny stovžaté Prahy. Sametová tvář ženy kontrastovala s ostrými pohledy ohlížejících se řidičů i chodců.

Křižovatkou projela červenobílá tramvaj. Tramvaják na okamžik zapomněl na tramvaj a vitálně se ohlížel za eroticky přitažlivou ženou s vlajícími hnědými vlasy, až to turistům připadlo trapné. Žena mávala rukama. Jednou sem: římsa Národního divadla, podruhé tam: restaurace Slávie...

Vibrace tramvaje vyrušily mladého čtenáře novin sedícího u okna ve Slávii. Jen tak mimochoodem vyhlédl z velkého okna a všiml si kouzelné ženy s krásným poprsím, zasnil se a sledoval se zaujetím každý její pohyb. Nevědomky nahmatával kávu. Mezitím hlouček přistoupil ke křižovatce, naskočil kráčejíci panáček na semaforu a turisté tvořící štrůdl jako děti ze školky doprovázeni krásnou učitelkou vykročili k řece Vltavě. Baletka v červeném zvedla ruku před sebe, muž se přitiskl k oknu, aby lépe viděl, ještě odsunul čerstvé Lidové noviny a bílá káva se rozlila po kulatém stole...

Na cípu Střeleckého ostrova drobná postava muže s hustým knírem odemkla dvířka malé chatky, ve které se nacházela pila na dřevo, kleště, kladívko, koště a stará lopata. Šedý knír muže příjemně ladil s šedýma stařeckýma očima, kolem kterých se vlnily vrásky.

Vlnky hnědé Vltavy šplouchaly pod nohama muže stojícího na dřevěném molu, které bylo nutno koštětem vyčistit kvůli tlejícímu listí zapadlému ve spárách. Muž zametal a poslouchal řeku, kterou tak dobře znal, zasnil se. Vyzařovalo z něho příjemné kouzlo přítomnosti. Jakoby se za jeho zavřenýma očima odbýval jiný svět, nepoznamenaný jeho potem a stářím. A možná...

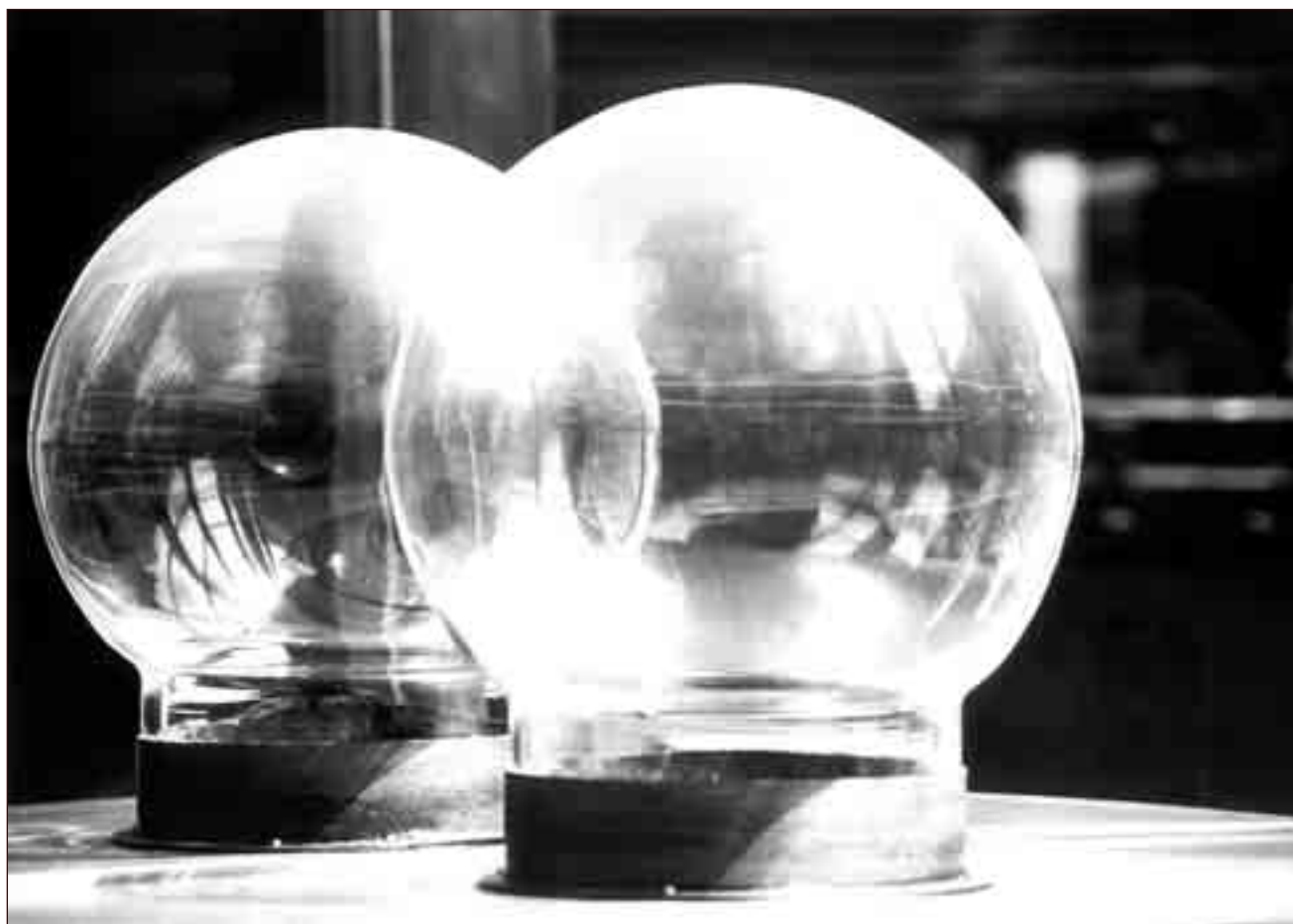
Začal od konce mola a listy ochotně opouštěly spáry, jež se vzápětí ztrácely v mělkých vodách tmavé řeky. Koutkem oka zahlédl baňatý vršek Rudolfovy věže mezi klenutým obloukem Jiráskova mostu a strunu jeho pohledu oslnila žena v červeném svetru a jemně vlajícími vlasy, za kterou se vláčel chumel turistů. Nechala se elegantně obklopit turisty a božsky zvedla ruku k Petřínu. Starý lodník zapomněl na všednost a pohlédl směrem, kterým žena ukazovala. Vršek Petřína, který viděl snad tisíckrát mu připadl krásnější. Usmál se.

Za chvíli už zase zametal molo a libě nalaďen očekával příchod jara.

Irena Prázová

Fotografie z Karlových Varů

Štefan Švec

Oblohy

K a f e E v y H r u b é

D l o u h á n

„Počkej, nech mě domluvit.“

„Ale tady není co k mluvení. Prostě jsi dělala, že mě nevidíš.“

„To není pravda. Byl tam dav lidí!“

Často si říkám, proč jsme tahle naše páteční setkání v kavárně ještě nezrušili. Vždycky se pohádáme. On pak odejde jakoby se nic nestalo a další pátek jedeme nanovo. Stále stejná kavárna, stejná objednávka. Přijde vždycky přesně. Hodně se vyptává a sem tam mrkne na hodinky. Když kolem projde někdo známý, každému se se mnou chlubí. Naštěstí mi už nestrká peníze. Poprvé jsem je odmítla před dvěma lety. Přece se už dokážu uživit sama. Stejně se ale vždycky zeptá, jestli nějaké nepotřebuju.

Jen jednou jsem navrhla, že bychom tu obřadnost mohli zrušit. Málem se rozplakal a kladl mi přitom na srdce, jak jsou naše setkání důležitá. Dokonce se tenkrát zdržel déle než obvykle. Jinak odchází hned, jak dopije.

„Nepovídej mi to. Vždyť jsem stál naproti tobě.“

Je náš pátek a už jsme v sobě. Co mi to zase tvrdí? Byla jsem v pondělí v divadle? Ano byla, ale vím přece, co jsem viděla a co ne. Jeho určitě ne. Tak ať mi netvrdí opak. Kdo to asi musí vědět líp?

n e j l í p

Nehádám se o to. Klidně ať si svoje nechá, ale ať jako vždycky druhému nepodsouvá, co si má myslet nebo pamatovat. Už jsem na to jeho věčné – pravdu mám jenom já – úplně alergická. Když tvrdím, že jsem ho neviděla, tak jsem ho prostě neviděla.

s k u t e č n o s t
k a p k y

Vím, že hned jak skončilo představení, vyšla jsem ven a zůstala stát vedle velké vázy v rohu. Určitě. Vidím to úplně přesně. Protože

tohle místo mám tady ze všeho nejradši. Uklidím se sem vždycky. Jen ať to kolem mě proudí, mám dost času pořádně se rozkoukat. A ne hned hup ven a někam. Zmizet z místa a tvářit se, že to bylo vcelku hezké, ale nic zvláštního neproběhlo, tak příště zas. Nebo zase opačně, nezastavit pusu a pět ódy na zhlédnutý kus.

d o b y t k a

Prý – no, no a tam jsem tě uviděl, přesně tam jsi stála. Proboha, copak na tom tak záleží? Není jedno, jak se to seběhlo. Jde přece pořád o to samé. Že jsem ho neviděla. Jeho! Nedokáže pochopit, že když vyjdu ven, nebrouzdám okamžitě očima a nehledám kdo kde je, kdo kde stojí.

V té váze mají vždycky květiny. Pečlivě nadekorované. Ale moc často jim vodu nemění. Jak jsem u nich stála, byly už pěkně cítit. Doma se mi to taky stává. Měla bych s tím něco udělat. A vůbec bych si měla začít hlídat věci. Kruci, vždyť tohle si tady říkám po každý.

Stála jsem čelem k vycházejícímu davu a květiny občas prohrábla lehce rukou. Přijde mi, že se tak vždycky zbavím nepříjemných pohledů – proč ta paní stojí tak v rohu, asi na někoho čeká, ale už nějak dlouho, to asi ptáček nepřišel. Tohle nemám fakt zapotřebí. Obdivuji tedy květiny a mám pokoj. Na obou frontách.

Nějaký jeho argumenty, že stál kousek ode mě a já ho neviděla, neplatí. Prý – koukala ses přímo na mě. Někdo z nás dvou je posunutej.

l e v á p r a v á

Prý jsem ho zasáhla, stydím se snad za něj? Kdybych fakt chtěla dělat, že ho nevidím, vypadalo by to úplně jinak. O co mu teda jde? Vždyť je to normální. Stává se každou chvíli, že člověk někoho přehlédne. Kór na takovém místě. Ze sálu se vyvalila spousta lidí a na

víc se přede mnou motal pořád jeden dlouhán. Kdo by přes něj viděl?

s k r u m á ž

Copak nedokáže pochopit, že se člověk může zamyslet a chvíli tak úplně nevnímat? Že o tom ale vůbec přemýšlím. Vždyť právě on mi to vyčítal, že se vznáším v oblacích, nežiju v realitě. To už znám. Dávno.

Proč ho nenapadne, že jsem zrovna v té chvíli na něco myslela? Nebo na někoho? Třeba ten dlouhán. Potkáváme se už dobrého půl-roku na představeních. Nevím, jak to dělá, ale přijde pokaždé, když se do divadla vypravím i já. Posledně jsme se poprvé pozdravili.

- A co ta šatnářka. Viděla jsi ji přece taky? Objednává si ke kávě sodovku. Asi mu nějak vyschlo.

Myslí si snad, že když mi přesně vylíčí, kde stál, že se něco změní. Jistě, že jsem šatnářku viděla. Vyběhla za jedním starším pánem, který si u ní něco zapomněl. Vlastně ne jen tak něco. Nechal tam taštičku. Takovou tu na doklady a na cigárka. Ta se přece jen tak neztrácí. Asi ji nechal v rychlosti položenou na pultě šatny. Jak starosvětsky šatnáře poděkoval. Bylo vidět, že je z celé té události trochu vyděšený. Třeba taštičku takhle zapomněl poprvé. Docela mě to dojalo.

Pane jo, sodovku vypil skoro naráz a pokračuje - ta šatnářka proběhla těsně kolem něho, když stál přesně naproti a díval se na mě a já nic. Jak to vysvětlím? Víím já? Asi nijak. V logických argumentech nejedu. Kdoví, jestli si, jak mě tam teda pozoroval, všiml, že šlo přesně o takovou taštičku, jakou míval on. Dřív. Vždycky jí říkal pinglíček. Strašný slovo. Nosil ho všude sebou. Cigárka tam měl schovaný vedle dechání na astma. Teď už dlouho takovou taštičku průvodkyni nemá. Má jiné.

b e r l i č k y

Melduju pořád dokola. Prostě neviděla. Ale on nerozumí. Málo platný.

o d j a k ž i v a

Každý jinej normálně rozumí tomu, co říkám. A on jen - tak mi to prostě vysvětlí, když tomu nerozumím. Ale já už jsem z toho úplně udřená.

o b ě ť

Nezeptám se ho, proč tedy nešel on ke mně, když mě uviděl, proč dělá teď kvůli tomu takový dusno, když se mohl přihlásit sám. Je mi úplně jasný, kvůli čemu tenhle povyk. Ješitnost mu nabobtnala. Byl přeci v divadle. Ukázat se. Nebyl sám a já ho neviděla. Totiž s ní jsem ho neviděla. S jeho novou známostí.

Už ani nevím, kolikátá to je. Ztratila jsem o tom přehled, když se ode mě táta odstěhoval.

Teď už jenom dosrkne kafe. Příště si dceruško nelítej v oblacích, pořádně koukej a pamatuj - je něco jako realita. Jak jinak, jako vždy. Dneska jde o něco dřív. Má asi naspěch.

Prý – no, no a tam
jsem tě uviděl, přesně
tam jsi stála. Proboha,
copak na tom tak
záleží? Není jedno, jak
se to seběhlo. Jde
přece pořád o to
samé. Že jsem ho
neviděla. Jeho!
Nedokáže pochopit,
že když vyjdu ven,
nebrouzdám okamžitě
očima a nehledám
kdo kde je, kdo kde
stojí.

Dobrá adresa vás coby mediální partner zve na výstavu

Petra Růžičková:

ŽIVÉ SFINGY/

Fotografické metamorfózy a hry
mezi zvířecím a mýtickým světem.

ZVÍŘATA

Nezvyklé portréty zvířat, připomínajících
bájně sfingy a ztracené ráje.

Mánes, 1. poschodí, Masarykovo nábřeží 250, Praha 2

7. 10.–7. 11. 2003, otevřeno denně 9.–17. hod., v sobotu a v neděli 10.–18. hod.

C i s t e r n y

Zase mě ovanul ten podivný vánek, když jsem v bazaru v Jindřišské ulici držel cd **The Seanchaidh** – *Ceithidh Electric - A Time To Dance*. Peněz sice stálo 279, ale hledač musí občas obětovat nejen čas a čest, ale i peníze. Projekt Sammy Honera je pokusem o naroubování skotské (keltské) hudby se vším všudy na rytmus klubových scén. Ono je to slyšet třeba u *Nataschy Atlas*, ale jaksi v podtónech. Tahle partička používá mandolínu, mandolu, housle, harmoniku, dudy, ale také – „programming“. „Moderní“ je nejen spodek, dno téhle hudby, ale i občasná vyprávění, sborové vokály. Jedenáct skladeb, z toho poslední dvě jsou remixy již jednou uváděných. Při poslechu jste doma, pokud tuhle muziku máte naposlouchanou, objevíte zde tradice jako *Not So Drowsy Maggie*, *Will Ye Go?*, *The Rock of the Causeway*. Dá se jít ještě dál? Co by se nedalo, pořád je kam jít, pořád jsou plochy a plošky toho mnohastěnného diamantu jménem hudba schopné odrážet světlo nějak jinak. Jde jenom o to, zda jsme my schopni to zkusit, a když se nám to nebude líbit, tak nevystavit bianco šek: Nežádoucí. Třeba mně se **The Seanchaidh** dost líbí.

Šel jsem si něco koupit do Bontonlandu – ale neměli to. Považte v situaci, kdy nejsou kšefty, oni něco nemají. Tak aspoň abych podpořil místní hudbu, zakoupil jsem ve slevách cd **Hana a Petr Ulrychovi (Vulkán & Atlantis) Sed' a tiše poslouchej**. Ve své době byl Petr Ulrych hitmaker (*Nechod' do kláštera*, *Hej páni, děti a dámy*) a pak všeho „folklorního“ rocku král. Když jsem byl na ZDŠ, zpíval nám na výchov-

ných koncertech starý pan Ulrych, pěvec Janáčkovy opery, a „nadával“ na děti, že se daly na bigbeat. To jsou věci. Teď je Hana Ulrychová nedocenená zpěvačka a její bratr sice politicky labilní, ale moravská legenda spojená se skupinou *Vulkán* a *Atlantis*, které tvořily spolu se Synkopami „květinové“ děti z Brna. Prvně jsem vlastně zaznamenal Hanu, když zpívala se skupinou *The Bluesmen* z Olomouce. Na tomto výběru je 25 skladeb, z nichž prvních 9, převzatých z Čs. rozhlasu v Brně, jsem nikdy neslyšel, pak dvě výtečné věci: *Sen* a *Tvé město*. A hlavně *Sed' a tiše poslouchej* (1968) a *Brána milenců* (1970). Jsou tu ale i dvě zcela šílené skladby z r. 1969 – *Nonsense* a *V poslední době*. Některé kousky byly nahrány společností, o které se moc neví – každý zaznamenal existenci Supraphonu a Pantonu, ale chvíli fungoval i Discant. Z hudebníků vám jistě budou říkat něco jména Aleše Sigmunda, bicmenů Z. Kluky a V. Grunta a varhaníka J. Vraštily. Jako vzpomínka za 149 dobrý, jinak bych si to mimo asi 5 skladeb moc nepouštěl, to řadová elpíčka, to je jiné kafe.

O týden později jsem v tom samém obchodu zakoupil se slevou za 299 Kč 2cd **Marty Kubišové Tajga blues** neboli *Singly 5* neboli *Kolekce Marty Kubišové 6*. Mapují konec „slavné slávy, marné trávy“, zpěvačky s výtečným hlasem, která však věřila na lidskou slušnost. Na prvním cd je 20 skladeb natočených od ledna 1969 do ledna 1970, pak dva kousky z r. 1967 se skupinou *Apollo* a k tomu navíc 5 dost úděsných skladeb v němčině pro Polydor. Asi největším hitem je skladba *Tajga blues* a *Všechny boles-*

d u n í

ti utiši láska a pak převzaté skladby, pod kterými jsou podepsáni Phil Spector, Bill Martin nebo Burt Bacharach. Ukazuje se, že jenom nádherný hlas nestačí, jako kdyby s příchodem likvidace plíživé kontrarevoluce začala narůstat i impotence českých lapačů tónů – Ondráčka, Michajlova, Svobody, Popelky, Macourka, Mareše. Kde brát a nekrást? Druhé cd, to už jsou opravdu lyry tóny zborčené, včetně posledních nahrávek z června 1970, když už byl zpěvaččin osud dávno zpečetěn a koncerty se nekonaly: pacienta nět. Abychom zase byli ke Kubišové hodní, větší fláky si realizovala v partičce s názvem *Golden Kids*, tam si s Vondráčkovou a Neckářem opravdu zazpívala a obě desky zlatých kůzlátek patří k tomu lepšímu v naší pop-music - a že toho moc nebylo. Taky tu zpívá známou „cohcárnu“ *Hare Krišna Krišna Krišna Hare Krišna Krišna Krišna...* 5 posledních skladeb jsou moravské lidovky, hrané s Hutkou, které byly v r. 1978 natočené natajno v Praze švédskými novináři. Asi nejlépe se poslouchá *Starala se máti má*, ve které hluboký umělcin hlas dává skladbě až neskuutečný „mimoprostor“. A končíme *Modlitbou pro Martu*, taktéž pro Švédáky. Tím je pro sběratele vymalováno – archivy jsou zpracované, Knechtl zemřel. Zváženo, spočítáno. Amen.

O **Johnu Hiattovi** jsem už psal. Koupil jsem si ho teď v Levných knihách (cena hovoří jasně – 59 korun), které se občas ukazují jako velice zajímavý zdroj málo viděných desek. A vůbec nejde o nějaké výběry, ale o klasické řadovky. Jen musíte mít chuť a trpělivost. Hiatt je kytarista, pianista, zpě-

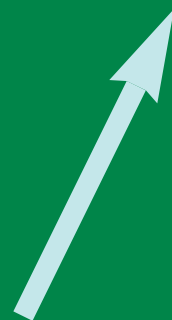
vák a skladatel, který se objevuje na americké scéně od začátku 70. let a hraje klasický americký sound, takový ten „heartland rock“. Skládal pro *Dr. Feelgooda*, *Iggyho Popa*, *Neville Brothers* nebo *Three Dog Night*. Nejvíce se točil kolem Ry Coodera. Deska *Perfectly Good Guitar* je z r. 1993 obsahuje 12 skladeb.

Poslucháte-li rádio, připadá vám, že česká hudební současnost je jen pole plné pýru, občas koukol, ale to je taky pýr. Ale rádia klamou... Česká scéna je plná podivuhodných partiček necpoucích se do světél reflektorů (aby tam neshořely jako můry), ale přesto fungujících v různě propletených komunitách s věrnými posluchači, jejichž věk může být v mnoha násobcích deseti. Takový je **Původní Bureš**, banda kolem Jaromíra Františka Fumase Palmeho, ráčkujícího zpěváka, skladatele, kytaristy, textaře a kreslíře. Jednou za rok si jdu **Bureše** poslechnout a nikdy mě nezklame. Folkrockově hospodský šraml s několika nepřehlednutelnými hity svádějícími si skočit (což se třeba na Baráčnické rychtě děje). Srovnej třeba: **Echt, Nahoru po schodišti dolů band, Rudovous, Neočekávaný dýchánek...** Po každé jinak, ale přitom podobně. V bazaru jazzového klubu v Železné zakoupil jsem za neuvěřitelných 145 Kč cd z r. 2001 (Indies) *Sen noci svatojánské* (14 skladeb) včetně datové stopy s několika klipy. „Burešovské“ rytmy patří k mým nejoblíbenějším (pomáhá jim i nedoceněný houslista Slávek Forman). Kdo chce vědět více: bures.znet.cz.

Jakub Šofar

Takový je Původní Bureš, banda kolem Jaromíra Františka Fumase Palmeho, ráčkujícího zpěváka, skladatele, kytaristy, textaře a kreslíře. Jednou za rok si jdu Bureše poslechnout a nikdy mě nezklame. Folkrockově hospodský šraml s několika nepřehlednutelnými hity svádějícími si skočit (což se třeba na Baráčnické rychtě děje).

LITERATURISTICKÝ PRŮVODCE ŠTĚPÁNA KUČERY

Adéla Irma Miencilová (1981) žije v anglickém Shotteswellu a je tedy něco jako zahraniční dopisovatelka Literaturistů. Jeden z jejích domácích dopisovatelů o ní tvrdí tohle: „Jednou jsem si všiml, že jí v očích vykvetla černá krajina. Nebe poraněné vichřicí kleslo skoro až na zem, uprostřed vichřice stál starý anglický dům a v něm mladá dívka mrznoucí u krbu. Podíval jsem se té dívce do očí, ze kterých křičela noc a divoké kočky, a v té tmě jsem spíš cítil než viděl kostel z desátého století a zvon s hořícím srdcem. Netroufl jsem si vstoupit do té krajiny, kde se po zemi jak kusy masa válelo potrhané nebe...“

Vstoupit do krajiny Adéliny poezie taky vyžaduje jistou dávku odvahy. Na jaře letošního roku vydala knížku Pozdravy z pekla, její verše jsou zařazeny i ve sborníku milostné poezie Mé srdce nosí purpurový šat. Rozhovor s A. I. Miencilovou je zveřejněný na stránce Federace nezávislých spisovatelů (www.czecharts.com/fns)

Štěpán Kučera

ADÉLA IRMÁNCILOVÁ

Oběšenec jsi ty

*„Není na světě prázdnější a beznadějnější by-
tosti, než člověka, který utká před svými běsy.“*

Dostojevskij

Vracel ses domů
ráno škrábe
v kleci
noc

neslyšeno

Měsíc byl
rozpatlané oko
zrcadlené
kamenitou cestou
udeří Tě do hlavy
hvězdnou palicí
vzpomněl sis
neběžíš poprvé
jenom
rychleji

Vsouval jsi klíč do zámku
Panský kočár na cestě zarachotil
A někdo
křídou nakreslil
do vzduchu
pavučinu
a Ty ses do ní zapletl
Almary skřípou

tmavou nocí
schodiště
rovnají hřbety
pod
stoletou šlépějí
na půdě zavzdychá
nestvůrná noc

Těžko usnout když
procházkáři schodů
jsou neviditelní
i když
konstrukcí postele a peřin schován
přece
stojíš tam
a vidíš stopu
zády obrácen
slyšíš
stín
pohnul se
za hřbetem
obrácen stojíš
jemu
naproti
dřív
druhou stranou těla neviděls_

LITERATURISTICKÝ
PRŮVODCE
ŠTĚPÁNA KUČERY

oči zavřené
teď
obratle páteře
prohlédly

Do ucha Ti
pípnul pták
řečí dveřní
zaskřípal
ještě Ti chutná jazyk
silným vínem
ale teď už nikam nespěcháš...
a stín se pohnul
a stín zašeptal
a ten stín běží
s Tebou
po schodech
opřený almarou
vydýcháváš příliš
nahlas
že víš

Měsíc byl rozpatlané oko
na zdi
že ses vrátil dnes
příliš pozdě
domů
i když je to poprvé
v tomto
údobí

Měsíc si Tě podrobil
monstrózní
lunohrou
jsi
skřipcem oděn
zábranou jazyka zkrášlen
španělskou botou obut
buď jak buď
anebo nebuď
U stropu se houpe ten
který poroben
a orba čeká
pan hrabě hladoví
ví mnoho
o
kovovém oděvu
pan hrabě
hladoví
stůl se prohýbá
hladoví
krví

Procházkáři schodů
jsou neviditelní
a ví jenom že
jdou s tebou do dveří
Oběšenec zeď
stínem podepsal
sahá Ti
do vlasů

ADÉLA
IRMA
MIENCIOVÁ

Ochutnej

z

jeho

úst

poznáš jestli

jsi to

Ty

Prohlédni

tak

vypadáš mrtvý

Zrůda Tě pomiluje ve snu...

Silné víno

z jazyka

svlékni a nech

atmosférickému soumraku

Krajina za oknem se rychle mění

Měsíc je

hrubou dlaní

bolavých srdcí

rozmazán

má v pažích

opravdovou něhu

když Vás svléká z kůže

v utajeném večeru

v almarách

kapky rudého

života

mystéria života

Ví

Pan hrabě pad

Když Tobě

Luně

a Mrtvému

vystříklo

zpod nehtů

tajemství

sám ses našel

pradávný

zasnil ses

i pohybem

když skřípotu

vkládáš

lék života

do ran

Pan hrabě pad

když jsi

ohnivými bohy

osedlal

večer

Vyprávíš příběh

srdce

zběsile

tlukoucího

samotou

Strž (velký recenzní prostředek)

Veselo jako na hřbitově

aneb

Jiří Pernes napsal dějiny komunistického Československa očima propagandistického Dikobrazu

Nová kniha historika českých (respektive československých) soudobých dějin Jiřího Pernese nese **Dějiny Československa očima Dikobrazu**. Název dává tušit, že se Pernes tentokrát rozhodl popsat, jak se politické dějiny odrážely na stránkách propagandistického satirického listu.

Předmluva k Pernesově práci budí ještě naděje. Podle tématu a vstupních slov by totiž mohl čtenář snadno usoudit, že bere do ruky knihu pozoruhodnou a že v ní najde nejednu informaci o dosud málo poznané stránce komunistické epochy. Dikobraz přece četl z dnes žijících leckdo, o jeho roli a možnostech, které režim jistě využíval, tehdy čtenáři ale uvažovali asi jen zřídka; Dikobraz pro leckoho plnil roli únikovou? veselo na jeho stránkách sice bylo asi jako na hřbitově, ale my jsme si mezi řádky to své stejně vsadili.

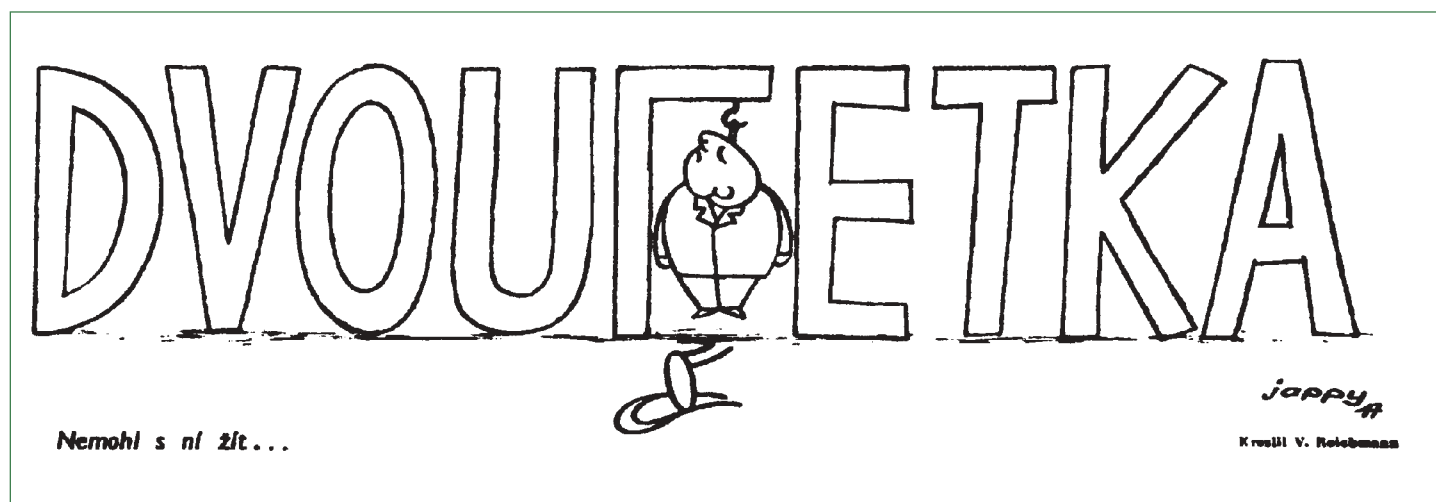
Dnes bychom s odstupem mohli do metod „humoristické propagandy“ proniknout dále, mohli bychom, jak naznačuje úvod Pernesovy práce, poznávat roli karikatury v politických dějinách. Karikatury

a vtipy totiž „...vypovídají nejen o tom, co chtěl jejich autor bezprostředně zachytit, ale i o používaných malířských či kreslířských technikách, o vkusu lidí žijících v té či oné době, lze na nich studovat vývoj módy (nebo také jazyka, architektury či aspoň představ o tom všem, pozn. mg) a jde-li o vyobrazení reprodukováná, můžeme se z nich dozvědět leccos i o používaných rozmnožovacích technikách. (...) proto se z politické karikatury badatel může dozvědět mnohem více než z dlouhých stran méně výstižného popisu.“ Jestli se o tom všem Jiří Pernes při bádání nad Dikobrazem něco dozvěděl, rozhodně si to všechno nechal pro sebe. Text, který v jeho novém titulu doplňuje reprodukce karikatur z let 1945–1990, o ničem takovém totiž nevyovídá. Dějiny Československa očima Dikobrazu tedy nejsou titulem, který by mohl splnit očekávání, která budí jeho úvod a která bychom na něj rádi kladli. Tento směr v historickém bádání nad soudobými, nebo chcete-li moderními dějinami Československa bohužel téměř chybí.

Dikobrazí Dějiny Československa tedy hluboko do role karikatury v komunistické

propagandě či v komunistické politice, neproniká; vlastně se o ni vůbec nezajímá. Možná, zbývá naděje, se dozvíme aspoň něco o interní historii Dikobrazu. Vždyť na jeho stránkách si smočili a s režimem se (na zdánlivě nedůležité úrovni) zapletli mnozí ještě dnes oblíbení spisovatelé (Zdeněk Jirotka, Pavel Kohout, Stanislav Budín nebo Jiří Marek). Pernes sice zmíní několik karikaturistů, ale detailněji s ním do historie Dikobrazu nepronikneme. Až na jednu výjimku: Pernes zmiňuje případ z října 1950, kdy Dikobraz otisknul karikaturu „Vl. Martínka, Liberec“, která kritizovala rozmach sázkařství s tehdy populární loterií Staskou a špatné služby pošty. Redakce Dikobrazu byla vyšetřována a šéfredaktor Zdeněk Ančík nakonec odvolán. Na jeho místo nastoupil (tehdejší hantýrkou řečeno) „agilní svazák“ Pavel Kohout. (To už je stará vesta.) Každý, kdo se jen letmo zabýval dějinami komunistického mocenského systému, pojme při těchto slovech vcelku logické, i když stěžejí prokazatelné podezření, že karikaturu „Vl. Martínka, Liberec“ nastrčila do Dikobrazu sama StB, aby Ančíka odstranila. Pernes se

Jestli se o tom všem Jiří Pernes při bádání nad Dikobrazem něco dozvěděl, rozhodně si to všechno nechal pro sebe. Text, který v jeho novém titulu doplňuje reprodukce karikatur z let 1945–1990 o ničem takovém totiž nevyovídá.

touto hypotézou nezabývá, a stěží mu to lze klást za vinu. Když však vypisuje detaily z vyšetřování StB v redakci Dikobrazu, jakoby jej vůbec nezarazilo, že se státní policie o osobu autora kresby vůbec nezajímala; celou dobu vyšetřování se řešilo, který redaktor nechal nebezpečný a jistě závadný vtíp projít až do tisku.

Ještě toho ale není dost. Dikobraz v době, z níž Pernes vybral jen tento detail, procházel (jako nejedno tehdejší periodikum) jakýmsi povinným ukázněním. Když do redakce nastoupil Pavel Kohout, poznamenal si: „Bylo to těsně poté, co se v listě objevily některé protistátní materiály a redakce byla z části odvolána, zčásti zatčena.“ StB například v prosinci 1950 navrhovala Dikobraz zrušit, protože jinak straně oddaný karikaturista Josef Molín na titulní stránce zesměšnil Zdeňka Nejedlého a Antonína Zápotockého. Další malíř, Otakar Štembera, byl ve stejné době obviněn, že hlavu Klementa Gottwalda a trosky Koreje nakreslil pod sebe schválně. Už zmíněný nový šéfredaktor Kohout, když se rozkoukal, vnímal stav v redakci také jako velmi neutěšený

a jeho cílům zcela nevyhovující: „Byly to skrývačky a jinotaje urážející lidovou demokracii a její čelné představitele. A tak se, pro nedostatečné spojení s lidem a se stranou, dostal Dikobraz na protilidovou základnu.“ Tak to vnímal Kohout, čtenáři, alespoň ti méně nadšení z nových poměrů, zase jako protilidské vnímali jeho pojetí satiry (Dikobraz napadal západní státníky a opěvoval Stalina a Gottwalda, vychvaloval kolektivizaci a měnovou reformu, peskoval drobné podnikatele apod.). Kohout si tehdy dokonce, pod vlivem záporných čtenářských reakcí a v souladu se svou tehdejší melodramatičností („Jednou rukou verše píšu, v druhé držím revolver“), pořídil zbraň. Nic z tohoto dobového a barvitého života redakce Pernes do své knihy o Dikobrazu ale nezařadil.

A tak co nakonec zůstává? Dějiny Československa očima Dikobrazu jsou ve výsledku jen jakýmsi dějinami republiky v letech 1945–1990 tak pro střední školu. Nic nového nenabízejí, vše již bylo napsáno a leckdy také lépe a přesněji. Pernes hojně podporuje národní autostereotypy a mýty; například tvrdí, že Beneš ani jeho exilová

vláda za druhé světové války nebyli myšlenkou na odsun Němců z republiky nadšeni. Možná nadšení nebyli, ale Beneš odsun Němců jako možnost řešení dlouhodobých sporů v Sudetech navrhoval už v září 1938, kdy ministru Jaromíru Nečasovi doporučoval nabídnout německé straně odstoupení Sudet s podmínkou, že by si do tohoto území Říše vzala „1,500.000 až 2,000.000 německého obyvatelstva. Znamenalo by to tudíž přemístování obyvatelstva.“ Možná nadšení opravdu nebyli, ale důležité je, že odsun jako pravděpodobné řešení zvažovali českoslovenští politici označovaní tradičně jako demokratičtí už od Mnichova a nakonec jej navzdory západním spojencům a s pomocí SSSR také prosadili.

Jindy zase Pernes napíše, že Beneš (zůstaňme ve stejné době, abychom nemohli být podezřívání, že lovíme dvě drobnosti z celého textu; jen otočme list) podepsal znárodnění dolů, průmyslu, bank a pojištnictví 28. října 1945. To je pravda, pro vystižení doby, pro to, jak demokraté ochotně nadběhli Gottwaldovi, napovídá více ale ten detail, že Beneš po válce slíbil,

že dekrety bude vládnout jen v nezbytné míře a po omezenou dobu, zbytek zůstane na uvážení parlamentu. Ten se poprvé sešel právě onoho 28. října; Beneš si raději pospíšil, co kdyby ono znárodnění ve sněmovně neprošlo. Sice je dále pravda, že demisi lidoveckých, demokratických a národně socialistických ministrů v únoru 1948 nepodpořili sociální demokraté (jak píše Pernes), ale oč je doba hned pestřejší a lidé reálnější, když se řekne, že socialistický ministr Václav Majer k demisi socanů spolustraníky vyzýval, když jej nepodpořili, abdikoval (fatálně pozdě) 25. února aspoň on sám. Také není pravda, že bílé volební lístky byly použity až ve volbách 1948, kam je řadí Pernes, vymyšleny byly

pro volby 1946. Jen na těchto detailech jsme naznačili, jak ploché jsou Dějiny Československa očima Dikobrazu.

Je už skoro marné, ještě Pernesovu knihu dále dorážet, když z ní už mnoho nezbylo – naděje, které sama vzbudila, zcela ignorovala, možnosti, které jí i tak zbyly, nevyužila a dějiny komunistického Československa lze (i z Pernesova pera) jinde číst lepší. Co více by mohlo čtenáře popudit? Styl. Autorovi se podařilo to, co se daří také jiným historikům a publicistům – nasákne stylem postavy či listu, nebo dokonce doby, o níž píše. Pokud píše historik o výborném spisovateli, či jiné figuře s vytříbeným literárním či aspoň životním stylem nebo inspirativní době, možná převezme také něco

z té skvělosti do svého psaní. Jestli se to ale stane historikovi, který píše o době neinspirativní, době plné kliše a frází, době, která jazyk přivedla na hranice srozumitelnosti, pak může být výsledek smutný a místy až trapný. Na jediné stránce se tak Jiřímu Pernesovi (bez uvozovek naznačujících citaci z nějakého dobového zdroje) podařilo obohatit současnou češtinu o tyto minulé formy: „*netajil se angažovaností ve prospěch nové republiky*“, „*skončil jako hlásná trouba komunistických názorů*“ nebo „*propaganda nejhrubšího zrna*“. Také se v jeho textu tu a tam kolem někoho *stahují sítě*, komunisté *připisují novou děsivou kapitolu*, nebo se *chystají zažehnout plamen socialistické revoluce hluboko na západě*, čímž je leckdo *totálně*

Jindy zase cituje odporné a servilní soukromé poznámky spisovatele Čestmíra Jeřábka a za nimi si (na historika nevidaně) zlobně odplivne:

„Člověku se zvedá žaludek.“

ohlupen. Rétorika komunistického tisku se Pernesovi ale dostává také do mnohem trapnějších prohrěšků proti kritickému odstupu historika – například je schopen bez uvozovek či vysvětlení mluvit o *Slánském a jeho bandě*. Jindy zase cituje odporné a servilní soukromé poznámky spisovatele Čestmíra Jeřábka a za nimi si (na historika nevidaně) zlobně odplivne: „Člověku se zvedá žaludek.“

Pernesovi ovšem jistou jazykovou hravost upřít nelze. Když píšete knihu, kde ke každé události v politice hledáte karikaturu v Dikobrazu, musíte tyto kresby více než dvěstěkrát nějak uvést. A nemůžete stále říkat: „co na to Dikobraz“, nebo „a jak to viděli autoři z Dikobrazu?“ Per-

nes tedy z časopisu udělal živou bytost s vlastní vůli; redaktory, karikaturisty a humoristy vynechal (nebo chcete-li osvobodil od jejich leckdy dnes raději zapomeného autorství) a nechal Dikobraz, aby reagoval sám za sebe. Vlastně tak souhlasil s představou úvodníku prvního čísla tohoto časopisu, kde je Dikobraz také chápán jako živý tvor, kterého redaktoři posílají za svými čtenáři. Co tedy všechno dovede Pernesův Dikobraz: *Bere si (něco nebo něoho) na paškál, zapojuje se do tažení, nezůstává stranou, omezuje se na několik neškodných vtípů, jako jeden z prvních (na cosi) upozorňuje, pohotově reaguje, podporuje současný (nebo spíše soudobý?, pozn. mg) vývoj, když se to hodí straně, tak dovede*

také *cudně mlčet, nerovného zápasu se účastní na straně demokratických sil, zaměřuje se na kritiku konzumního života a „odvážně“ se pouští do navážek proti pracovní morálce, podkuřuje Husákovi, dostává nevděčný úkol přesvědčovat čtenáře, že Svobodná Evropa lže a také nenápadně zaniká v březnu 1990, aniž nad ním někdo prolil sebemenší slzu.* Nad knihou o něm bychom ale chvílemi prolévali slzí potoky.

Martin Groman

Jiří Pernes: Dějiny Československa očima Dikobrazu 1945–1990. Barrister & Principal, Brno 2003, vydání první, doporučená prodejní cena 299 Kč.

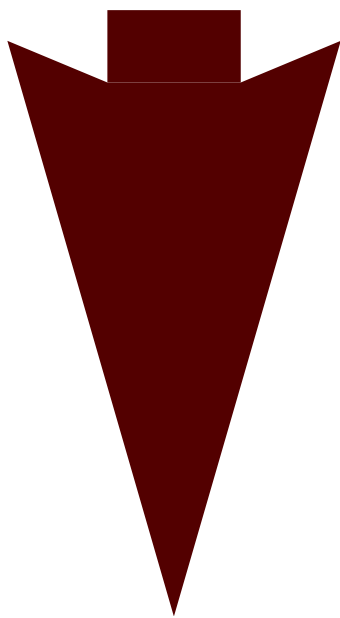

TVORIVOU PRACI VSTRIC XVI. SJEZDU KSČ

To je pravda, pro vystižení doby, pro to, jak demokraté ochotně nadběhli Gottwaldovi, napovídá více ale ten detail, že Beneš po válce slíbil, že dekrety bude vládnout jen v nezbytné míře a po omezenou dobu, zbytek zůstane na uvážení parlamentu.

Ze vtipných emailů

(Anonymní autoři)

Brněnský hantec

Princezna s goldnovó hvězdó na řepě.

Kdysi vegetil na zámošu kingál se svó stařkó a ti měli jednoho šropa. Byla to koc a hókali jí Lada. Když ju mutra vyklopila, zmerčila, že má Laděna na dózně nějaké jebák. Až za dlóho vygó mala, že to není žádné jebák, ale goldnová hvězda. Když Laděna slavila vosumnáctý narozky, byl z ní betálné kocór a skoro všichni okolní kingáli na ňu valili těžký vlny. Nejvíc to na ňu ladil king Lojza I., ale ten měl taky pech. Hrnul již čtyři pětky, haksny měl jak retychové pavouk, hébljak skobu u flajšmana, ramena, že by mohl hópát do lampy pro špunty a hára na jeho štrycli už dávno hodily mávačku. Laděna byla jeho finálovka. Na nic nečekal, hodil sicnu na hajtru a mazal se za ňó dohantýrovat na grilce. Ale to byla špaténka. Laděna se mu vylochčila a v přehožu, které jí zrěpla chůva z retyšových krupónů i s kapucínem, zahla pali. Jak tak mózovala lesem, zahaltovala před betálným zámošem.

Vtrukla dovnitř a dala hantec s borcem, co tam činógloval, esli by u nich nemohla bušit, protože neměla ani ká a grónčit taky neměla kde. Měla štígro, protože domášovské king rychtoval na večer těžké pařák, na kterým si chtěl nahotovo narazit nějakó koc. A tak Laděnu mázli do kuchyně ke kšíru. Večer volepená do betálných hadrů razila tajno na čoch. Kingál ju negóml, protože na dózně nemívala kapucína, a hned si s ňó zakoloval. Laděna se mu líbila čím dál víc, a tak si čenžli kódry, za chvíli si mázli lóbanec a pak už musela mazat do hokny, protože bóchalo na šesté a měla peří, aby ju fýra nezdrbal. V tom ale do kuchyně naklapal kényk zobnót kyseló fišlu, protože měl po včerejšku šlajznu. A jak tak šmíruje vokolo, špiznul Laděnu, která se chtěla zašít do vedlejší cimry. Hned po ní hópl, strhl jí kapucína a už tutáč gómal, že se s tóto koc chce vobrabčit. A pak už se chystala velká gólka.

V suoivsoltsi s vzýukemm na Cmabridge Uinervtisy vlšyo njaveo, že nzeáelží na pořdaí psíemn ve solvě. Jedniná dleuítžá věc je, aby blyy pnvří a psoelndí pímesna na srpváénm mstíě. Zybetk mžue být totánlí sěms a vy to přoád bez porlbmeů petčetře. Je to potro, že ldiksý mezok netče kdažé pensímo, ale svolo jkao cleek. Zjíamvaé, že??

Černá kronika

Inzerce

Teplice – Dne 07.09. 2003 v 01.09 hodin oznámil na linku 156 anonym, že u bl.509 se pohybuje neznámý muž, který křičí, že někoho zabije. Strážníci na označeném místě skutečně našli 31-letého muže, který byl ve velmi špatném psychickém stavu a vyhrožoval, že zabije sám sebe. Strážníci muže po částečném uklidnění převezli k odbornému lékařskému vyšetření do nemocnice.

Bystřany – Neobvykle formulovanou zprávu z nedávné schůze šachového klubu Bystřanští Jezdci poslal našemu deníku Jan Procházka. Otiskujeme ji v plném znění. „Účast byla mizivá. Šílené, nemorální vedro. Naši Jezdci byli na turnaji v Rakovníku, takže přišli jen náš intendant pan Bíba s panem Koželuhem, pan Křemen a z dalekých Mikulášovic dorazil na kole pan Kačaba. Šachy chtěl hrát pouze jeden. Ale v takovém horku se přehřívá mozek. Tak se projednávaly pouze organizační otázky. Dozvuky z Bystřanského desetiboje, další účinkování v turnaji Velká šachová cesta a politika. Jako v každé hospodě. Naše schůze totiž probíhala v bystřanské restauraci Na Růžku. Tam je levné pivo. Omluvil se pan Vostatek, který šel na schůzi pěšky až z Lovosic. Stopem ho nikdo nevzal. Inu, lidi už asi nemají šachisty rádi,“ končí svou zprávu Jan Procházka.

Teplice – Dne 18.09. 2003 v 10:05 hodin přijali strážníci oznámení na linku 156. Oznamovatel uvedl, že u restaurace „Sport“ narušuje veřejný pořádek skupina mužů, z nichž jeden je na útěku z výchovného ústavu. Hlídka strážníků při příchodu uvedené místo požádala osoby o prokázání totožnosti. Jedna z osob na tuto výzvu zareagovala útekem. Po krátkém stíhání se strážníkům podařilo 16-tiletého mladíka, který utekl z výchovného ústavu, dostihnout u bl. 93. Poté ho strážníci předali k dalším opatřením Policii ČR.

Oznámení

Horky Václava Bolemíra Nebeského 2003

Sdružení KLŠ, internetový časopis Dobrá adresa a Klub Květiněk literárních vyhláší čtvrtý ročník literární soutěže „Horky Václava Bolemíra Nebeského“.

Soutěží se opět v kategoriích „poezie“ a „próza“, věk účastníků ani rozsah příspěvků není omezen. V soutěži získává první cenu každý. Vzhledem k organizačním problémům minulého ročníku, kdy se kvůli rekordnímu počtu dvanácti účastníků dodnes nepodařilo rozeslat všem oznámení o vítězství, se porota rozhodla změnit organizaci soutěže. V letošním roce si každý účastník ocení své texty první cenou sám, vyrobí si diplom a tím se stane vítězem čtvrtého ročníku Horek Václava Bolemíra Nebeského. Toto ocenění má nadále právo uvádět u svého jména, zejména pak bude-li své texty nabízet k časopisecké či knižní publikaci. Kopie diplomů i vítězné texty je možné zaslat do konce roku na adresu **Štefan Švec, Horky 54, 285 63 Čáslav**. Vybrané ukázky oceněných a zaslanych prací budou zveřejněny v časopisu Dobrá adresa (www.dobraadresa.cz).

Ještě jsme natom dobře

Ještě jsme natom dobře

Září a události na české mediální scéně? Nic moc. Přece si nebudeme povídat o masových přesunech populárních moderátorů. (Přece jen poznámka pro neinformované: Vladimír Čech přestal být milionářem a bude uvádět novou hru Renta, na níž spolupracují TV Nova a Sazka, Nicol Lenertová je hlavní tváří reklamy T-Mobile, při níž se tváří jako moderátorka zpravodajství.) Takže se raději vypravíme do světa. Tam se děly zajímavější věci.

Kontakt na nepřítel

Izraelští a palestínští novináři se sešli v Londýně na společné schůzce, kterou pro ně zorganizoval britský deník The Guardian. První poznatek: Novináři bez rozdílu příslušnosti měli největší zájem o kontakty na ty „z druhé strany“, takže si v průběhu celého týdne zuřivě vyměňovaly vizitky a e-mailové adresy.

Ukázalo se, že navzdory hořkému blízkovýchodnímu konfliktu jsou novináři z obou znepřátelených stran v poměrně čilém kontaktu. Každý aspoň trochu seriózní novinář má na druhé straně kolegu či dva, na které se může obrátit se žádostí o informaci nebo o názor.

Na druhou stranu zpřísněná bezpečnostní opatření komplikují reportérům život. Izraelští novináři se sice dostanou na palestínské území, ale už je to náročnější

než před třemi lety, kdy vypuklo palestínské povstání. Palestinci jsou ale na tom mnohem hůř – musejí čelit přísným omezením, dokonce i když pracují pro mezinárodní zpravodajské organizace. Nemohou se volně přesunovat mezi jednotlivými městy na Západním břehu, čímž podle nich trpí kvalita novinářské práce. Přestože v elektronickém věku se zdá, že není nutné tolik cestovat, palestínští reportéři nevěří oficiálním prohlášením a raději si vše ověřují na místě.

Palestínští novináři vůbec hodně mluvili o objektivitě a neutralitě. Připouštěli ale, že zostřená bezpečnostní opatření a jiná omezení naopak nutí média k „patriotismu“, a tím kontraproduktivně k posilování napětí.

Izraelští novináři se k tomuto tématu stavěli realističtěji. „Snažíme se odlišovat zprávy od názorů,“ řekl jeden z nich. „Ale bylo by naivní si myslet, že naše zpravodajské pokrytí konfliktu je nepředpojaté.“

Hosty na izraelsko-palestínské schůzce byli i dva zkušené redaktory ze „znepřátelených“ severoirských novin. I oni připustili, že nejsou „neutrální“ a že do určité míry musejí vycházet vstříc názorům svých čtenářů. Říkali ale, že se v krizových obdobích cítili zavázáni snižovat napětí spíše než je rozdmýhávat. Při jedné příležitosti dokonce v obou novinách otiskli identický úvodník, který napsali společně.

Na tenhle nápad se Izraelci a Palestinci tvářili hodně nedůvěřivě.

Poučení z tohoto příběhu: Zdi nikdy nic nevyřeší.

Nevěříme vám

Tayssir Alouni byl ve Španělsku zatčen a obviněn ze spolupráce s teroristickou sítí al-Kaida. Na tom by v přívalu zpráv z poslední doby nebylo nic až tak neobvyklého. Kdyby ovšem jmenovaný pán nebyl reportérem arabské satelitní televizní stanice al-Džazíra a jedním z nejúspěšnějších televizních reportérů světa (byl mimo jiné jediným televizním novinářem v afghánském Kábulu ovládaném Talibanem nebo pořídil exkluzivní záběry Usámy bin Ládina po událostech z 11. září 2001).

Kdy se vytváření kontaktů s islámskými radikály stává trestným činem napomáhání terorismu? Alouni byl zatčen, když převážel peníze ze Španělska do Afghánistánu. Podle něj to byla pouhá přátelská výpomoc a způsob, jak získat důvěru Afghánců. Fakt, že někteří z jeho kontaktů byli zatčeni pro podezření, že se nepřímo podíleli na útocích na Světové obchodní středisko, je podle něj náhodný – převážených 4000 dolarů určitě světový terorismus nijak zásadně nevytrhne.

Podle obžaloby však byl Alouni členem španělské buňky teroristické sítě al-Kaida několik let před tím, než se stal reportérem stanice al-Džazíra. Španělští soudci tvrdí, že al-Džazíra byla velmi účinně infiltrována teroristy ze sítě al-Kaida. To je velmi tvrdé ob-

Zkuste si schválně
udělat statistiku
citovanosti
izraelských
a arabských deníků
v českém tisku.

vinění světově nejváženější televizní síť a ta je pochopitelně popírá. Aidan White, generální tajemník Mezinárodní federace novinářů, komentovat Alouniho zatčení s tím, že je to spíš politická než trestní záležitost. Podle něj je celý proces součástí soustředěné kampaně proti arabským médiím obecně a televizní stanici al-Džazíra zvlášť.

Poučení z tohoto příběhu: V praxi tady můžeme sledovat teorii kognitivní disonance. Vytvoříme-li arabským médiím image teroristů, budeme je moci brát jako nereseriozní zdroje a budeme si moci dále pěstovat jednostranný názor na „válku proti teroru“ a na izraelsko-palestinský konflikt. Zkuste si schválně udělat statistiku citovanosti izraelských a arabských deníků v českém tisku.

Zpátky domů

Ale dost ze světa. Vraťme se zpět do země piva a lipových stromů, kde nejžhavějším mediálním tématem je věk nového moderátora Milionáře (prý o dvacet let mladší a o čtyřicet přísnější než Vladimír Čech).

Poučení z tohoto článku: 1. Můžeme být rádi, ještě jsme na tom dobře v porovnání s problémy, které řeší jiní a jinde. 2. I tyhle problémy se nás ale, i když nepřímo, dotýkají. Takže budme ve střehu.

Miroslav Cingl

Inzerce

Skupina eMBé,

která od ledna 2003 pravidelně pořádala literárně-hudební show, přešla pod ochranná křídla občanského sdružení **Neraweb**, kde pokračuje v pořádání těchto akcí. V nové podzimní sezóně organizátoři vsadili na příjemné prostory a k nim přizpůsobili i název programu – **Literární Café večery**. První ze série těchto pořadů se koná **14. 10. od 19 hod. v Blue Velvet Café**, Čerchovská

4, Praha 2–Vinohrady (u nám. Jiřího z Poděbrad, mapka na www.bluevelvet.cz). Diváky čeká dobrá hudba v podobě folkového dua

Nestíháme, dále mladí pražští básníci – **Libor Ulovec**

a **Anna Mikulková**. V programu se rovněž objeví i recitace

Kateřiny Trnkové, která přednese průřez tvorbou olomouckého básníka

Petra Bačovského. Ani tentokrát nebude chybět próza. **Jiří Kočí** přečte svou humornou povídku „**Kónusy**“. Pořadem budou provázet **Martina Bittnerová** a **Jiří Kočí**. Vstupné je zdarma.

Vše co vyšlo

od 28. 8. do 29. 9. 2003

Ve spolupráci s internetovým knihkupectvím Kosmas (www.kosmas.cz) jsme pro Vás začali připravovat aktuální přehled nových knih. Řazení je abecední podle nakladatele. Seznam obsahuje základní informace a anotace od nakladatelů. Přetiskujeme bez redakčních úprav.

Karel Čapek
O demokracii, novinách a českých poměrech
Výbor z publicistických prací Karla Čapka uspořádal Ivan Klíma. Najdeme v nich najdeme kritické analýzy české malosti, fungování spravedlnosti či politické kultury.
ACADEMIA, 225 str., 155 Kč.

Taylor Kressmann
Adresát neznámý
Autorka ve své próze z roku 1938 přesvědčivě ukázala přerod jednoho z hrdinů, obchodníka s uměním a liberála amerického typu, v nadšeného nacistu.
ACADEMIA, 64 str., 98 Kč.

John Mortimer
Rumpole obhájí
Dalších šest příběhů obhájce Rumpolea.
ACADEMIA, 259 str., 155 Kč.

Jan Němeček
Od spojenectví k roztržce
Kniha přináší na základě podrobného výzkumu dosud nepublikovaných pramenů nový pohled na československo-polské vztahy v první polovině 20. století.
ACADEMIA, 270 str., 295 Kč.

Walter Rudin
Analýza v reálném a komplexním oboru
Rudinova učebnice promyšleným způsobem kombinuje výklad obou částí matematické analýzy v jednotném přístupem zasazeném do rámce moderní matematiky.
ACADEMIA, 464 str., 295 Kč.

Jack London
Bílý tesák
Nesmrtelný příběh Bílého tesáka, křížence psa a vlka, který neohroženě překonává nástrahy drsného života v arktické přírodě, ale je málem zahuben lidskou krutostí a zlobou.
ALBATROS, 192 str., 150 Kč.

Historie okupovaného pohraničí 7 (1938 - 1945)

Sedmé číslo sborníku přináší původní materiálové studie ke sledované problematice i úspěšné práce studentů.
ALBIS INTERNATIONAL, 276 str., 139 Kč.

Michaela Neudertová
Peruc a okolí v proměnách času
Kniha zachycuje historický vývoj Peruce a okolí, tedy míst, která se díky legendě opřádající první panovnickou dynastií na českém trůně stala od 19. století součástí národních mýtů.
ALBIS INTERNATIONAL, 182 str., 160 Kč.

Ronald P. Schweppe, Aljoscha A. Schwarz
Feldenkrais - škola do kapsy
Feldenkraisova metoda jednoduchých cviků přináší uvědomění o pochodech v těle i myslí a je schopna zvýšit zdraví a harmonii.
ALTERNATIVA, 118 str., 110 Kč.

Aluze jedna / 2003
Revue pro literaturu, filozofii a jiné.
ALUZE, 208 str., 75 Kč.

Gabriel Pleska
Česnek! Česnek!
Básnická sbírka.
ALUZE, 112 str., 95 Kč.

Petr Vačkář
Mluvil jsem s duchy rostlin
Ústředním motivem knihy je příběh o úspěšném vyléčení rakoviny kostí u belgického ovcáka Bontyho způsobem, který se vymyká metodám moderní medicíny a vnímání současného civilizovaného člověka.
ANIMAL GLOBE, 48 str., 150 Kč.

Douglas Adams
Holistická detektivní kancelář Dirka Gentlyho
Nové vydání knihy o svérázném detektivovi od autora kultovního Stopařova průvodce po galaxii.
ARGO, 234 str., 189 Kč.

Woody Allen
Vedlejší účinky
Nové vydání jedné z Allenových povídkových knih. Povídky v ní obsažené vznikaly v letech 1975 a 1980, než ho film zahltil natolik, že už mu na psaní nezbyval čas.
ARGO, 114 str., 198 Kč.

AnnaGrammová, Johanka Katová, Ropa Interior
HerStorky
Provokativní básnická sbírka ženské poetické skupiny Fatální Famy. Společnou prvotinu zahajuje womanifest, v němž básničky definují nejen svou tvorbu, ale především vlastní nazírání umění slova i života.
ARGO, 64 str., 159 Kč.

Peter Carey
Pravdivý příběh Neda Kellyho a jeho bandy
Strhující román jednoho z nejvýraznějších australských autorů vypráví o chlapič vyrůstajícím v irské přistěhovalecké rodině, o bídě a drsném životě domkářů v Austrálii 19. století. Kniha získala prestižní literární cenu Booker Prize za rok 2001.
ARGO, 374 str., 299 Kč.

Paulo Coelho
Jedenáct minut
Nový román Paula Coelha vypráví příběh o lásce a sexu, ale především je odvážným varováním před tím, co autor nazývá falešnými modely sexu.
ARGO, 200 str., 179 Kč.

Jan Jeřábek
Grafologie - více než diagnostika osobnosti
Páté, rozšířené vydání díla, které spojuje úvod do studia grafologie s aplikací grafologických znalostí na poznávání psychických zvláštností osobnosti.
ARGO, 280 str., 269 Kč.

Ottův slovník naučný XXVIII. - Doplňky
Dvacátý osmý a závěrečný díl dosud nepřekonané původní české encyklopedie.
PASEKA, ARGO, 1150 str., 640 Kč.

Bruce Clifton
Cvičení s alkoholem
Nepřekonatelná tělocvičná příručka pro občasného i trénovaného pijáka! Satirická kniha, v níž se čtenář dozví, jak může kombinovat konzumaci alkoholu se zúšlechťováním svého těla.
AURORA, 108 str., 98 Kč.

Helen Fieldingová
Celebrity pro Afriku
První kniha autorky slavného Deníku Bridget Jonesové, ke které ji inspirovaly zkušenosti z doby, kdy v Africe natáčela dokumentární filmy.
AURORA, 312 str., 198 Kč.

Bruce Lansky
Druhý zákon matky Murphyovy
Známý humorista ve své útlé knížce s podtitulem Lásky, sex, manželství a jiné pohromy popisuje s humorem sobě vlastním závažné situace, které nás potkávají.
AURORA, 104 str., 95 Kč.

Jonathan Lynn, Antony Jay
Jistě, pane ministře II.
Ve druhé části knižní podoby vynikajícího televizního seriálu z prostředí vysoké politiky, sledujeme kariérní postup britského politika Jamese Hackera až k vytoženému funkci premiéra.
AURORA, 312 str., 199 Kč.

H. G. Adler
Terezín 1941 - 1945. Tvář nuceného společenství
Adlerova monografie o dějinách židovského tábora v Terezíně je jedním z nejvýznamnějších a nejdůkladnějších děl o holocaustu, které ovlivnilo poválečnou debatu o nacistických zločinech.
BARRISTER & PRINCIPAL, 380 str., 450 Kč.

Pim den Boer
Stručné dějiny Evropy
Stručné dějiny Evropy z pera holandského profesora kulturní historie Evropy na univerzitě v Amsterdamu.
BARRISTER & PRINCIPAL, 118 str., 145 Kč.

Steve Smith, Ken Booth
Současné teorie mezinárodních vztahů
Výbor textů, který připravili přední světoví specialisté v oboru mezinárodních vztahů, mapuje aktuální podobu této velmi zajímavé, moderní a dynamicky se rozvíjející vědní disciplíny.
BARRISTER & PRINCIPAL, 216 str., 245 Kč.

William Trevor
Čtenáři Turgeněva
Vyprávění o ženě, která se po nevydařeném manželství a po smrti milovaného bratrance rozhodne opustit běžnou realitu a o obklopit se světem snění a vzpomínek na nenaplněnou lásku.
BARRISTER & PRINCIPAL, 208 str., 195 Kč.

Edward A. Gargan
Tajemství řeky
Tajemství řeky je zasvěcené vyprávění o pozoruhodné cestě po řece Mekongu, která protéká Čínou, Tibetem, Barmou, Laosem, Thajskem, Kambodžou a Vietnamem.
BB ART, 334 str., 249 Kč.

Brian Chatchpole
Korejská válka 1950-53
Brian Catchpole podrobně líčí vojenské operace, úmornou válku na pevnině i převahu OSN na moři a význam vzdušných sil.
BB ART, 347 str., 249 Kč.

Jacqueline Wilsonová
Ilustrovaná máma

Amaryllis, potetovaná od hlavy až k patě nádhernými kerkami, je nejskvělejší a nejkrásnější máma na světě.
BB ART, 215 str., 159 Kč.

Jaroslav Bengl
Dopisy ze země čaje
BLUELOG, 56 str., 120 Kč.

Ondřej Suchý
Ljuba Hermanová
Osobní a umělecký portrét paní Ljuby Hermanové, veselé i vážně vzpomínání na oblíbenou zpěvačku a herečku, která by se v roce 2003 dožila devadesátí let.
BRÁNA, EUROMEDIA - KNIŽNÍ KLUB, 208 str., 183 Kč.

Martina Skala
Strado & Varius aneb Setkání s Mozartem
Pokračování knižními cenami ověřeného příběhu Strado & Varius, v němž svérázní hrdinové vstupují mezi velikány hudebního světa.
BRIO, 58 str., 179 Kč.

Magdalena Wagnerová
Jablečňák
V krátkých příbězích na každý den v roce vstupují do světa malých čtenářů půvabné postavičky zažívající každý den něco zajímavého či dobrodružného.
BRIO, 208 str., 279 Kč.

Jakub Hron Metánovský
Ba za mar (+CD)
Opomenutý předchůdce Járy Cimrmana v myšlenkách a verších jiskřících humorem.
CARPE DIEM, 64 str., 399 Kč.

Martin Ševela
U žůdra
Novodobé vydání legendární knihy, která v době okupace posilovala moravství v těžce zkroutěných duších.
CARPE DIEM, 140 str., 350 Kč.

Josef Tomáš
Obrazy malované slovy
Básnická sbírka.
CARPE DIEM, 80 str., 190 Kč.

Muriel Blaive, Georges Mink
Benešovy dekrety
Sborník přináší příspěvky k tématu Benešových dekretů od významných českých i zahraničních historiků, politologů a spisovatelů.
DOKOŘÁN, CEFRES, 124 str., 149 Kč.

Ekumenické církevní dějepisce
Sborník textů představuje věcnou metodologickou diskusi, která je nutná pro církevněhistorickou práci v novém století.
CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK), 212 str., 198 Kč.

Radim Kopáč
Hvizd žlutého inkoustu (a facka)
Texty k nové české literatuře na přelomu tisíciletí.
CONCORDIA, 150 str., 149 Kč.

Wiki Shock
Dvakrát opakované řadro
Sbírka dadaistických básní současného českého autora.
CONCORDIA, 82 str., 99 Kč.

Jiří Orten
Nech slova za dveřmi
Výbor z básní předčasně a tragicky zemřelého básníka Jiřího Ortena. Jeho křehká poezie v sobě spojuje především protikladné motivy dětství a smrti.
DOKOŘÁN, 80 str., 99 Kč.

Boria Sax
Zvířata ve Třetí říši

Historická studie poukazuje na důležité a dosud nezkoumané vazby mezi tím, jak zacházeli nacisté se zvířaty a jak zacházeli s lidmi, které považovali za biologicky méněcenné.
DOKOŘÁN, 256 str., 265 Kč.

René Goscinny
Asterix v Hispánii
Další dobrodružství malého válečníka Asterixe a jeho přátel.
EGMONT, 48 str., 99 Kč.

Marian Jelínek, Svatava Marie Kabošová
Skrutá cesta k vítězství
Špičkový trenér známých sportovců a režisérka se v knize vydávají za záhadami sportovních výkonů.
EMINENT, GUTENBERG, 272 str., 289 Kč.

Josef Janáček
Valdštejn a jeho doba
Autor v obsáhlé biografii představuje Albrechta z Valdštejna od protestantského mládí až ke kariéře vojáka.
EPOCHA, 640 str., 495 Kč.

Soraja Esfandiary
Palác osamění
Příběh Sorajji Esfandiary, do které se zamiloval iránský šáh a oženil se s ní, se čte jako pohádka z Tisíce a jedné noci.
EPOCHA, 181 str., 189 Kč.

Zdeněk Veselý
Dějiny českého státu v dokumentech
Záměrem publikace je seznámit čtenáře se základními dokumenty více jak tisícileté historie českého státu, ukázat na zachovaných písemných pramenech dramatickost a náročnost zápasu českého národa o svou státnost.
EPOCHA, 496 str., 895 Kč.

Tomáš Novák
Proč jsi stále tak neklidný?!
Kniha je zaměřena na problém dopadu lehké mozkové dysfunkce, drobného, nepatrného poškození či spíše ovlivnění mozku při porodu nebo brzy po něm a jeho následků.
ERA - VYDAVATELSTVÍ, 103 str., 135 Kč.

Vladimír Babanin
Pyramidy - kódy života
EUGENIKA, 270 str., 228 Kč.

Tamara Martynovová, Sü Ming-tchang
Čchi - kung čung-čün - teorie a praxe, střední tan-tchien
Druhá část celkem třídílného podrobného cyklu o čchi-kungu, jež lze jen velice obtížně zařadit k nějakému konkrétnímu vědnímu oboru.
EUGENIKA, 185 str., 188 Kč.

František Novotný
Bůh skrytý v genomu
Úvaha o vzniku života a vývoji člověka.
EUGENIKA, 173 str., 178 Kč.

Keith Sherwood
Čakrová léčba
Autor knihy seznamuje čtenáře s teoretickým pozadím tohoto osobitěho terapeutického procesu, který označuje termínem psychospirituální integrace a nabízí jeho konkrétní praktické postupy.
EUGENIKA, 237 str., 198 Kč.

Ruth Schumann-Antelme, Stéphane Rossini
Tajemství bohyně Hathor
Tajemství bohyně Hathor se týká erotiky v různých obdobích faraonské civilizace, ať již jde o její náboženské, oficiální vyjádření nebo projev každodenního života.
EUGENIKA, 273 str., 248 Kč.

Jelena Svitko
Tajemství přírodní léčby 2.

Vše co vyšlo

od 28. 8. do 29. 9. 2003

Ve spolupráci s internetovým knihkupectvím Kosmas (www.kosmas.cz) jsme pro Vás začali připravovat aktuální přehled nových knih. Řazení je abecední podle nakladatele. Seznam obsahuje základní informace a anotace od nakladatelů. Přetiskujeme bez redakčních úprav.

.....
Přírodní léčba neboli naturopatie využívá vitaminy, stopové prvky a stravu.
EUGENIKA, 189 str., 188 Kč.

Kurt Tepperwein
Diagnostika z obličejů
Kniha německého léčitele a terapeuta pojednává o tom, co lze vyčíst z jednotlivých obličejových partií o zdraví a nemoci.
EUGENIKA, 162 str., 168 Kč.

Georg Zimmermann
I-ting - Staň se mistrem!
Příručka pro všechny, kterým se I-ting stal jako kniha věštěb a moudrosti přítelem a stálým průvodcem.
EUGENIKA, 245 str., 198 Kč.

Eduard Petiška
Dobrodružství malých cestovatelů
Příběh o malých cestovatelích, kteří sní o výpravě do Afriky.
EUROMEDIA - KNIŽNÍ KLUB, 48 str., 79 Kč.

James Webb
Ztracení vojáci
EUROMEDIA - KNIŽNÍ KLUB, 392 str., 229 Kč.

Larry J. Zimmermann
Indiáni Severní Ameriky
Navštosť poutavé vyprávění o severoamerických indiánech.
EUROMEDIA - KNIŽNÍ KLUB, 184 str., 299 Kč.

Přemysl Raban
Obchodní zákoník, 3.doplňené vydání
Publikace zahrnuje stav platné právní úpravy k datu 1.5.2003.
EUROUNION, 792 str., 693 Kč.

Metoda - význam - intence
Sborník věnovaný popperovským motivům a inspiracím v analytickém proudu filozofického myšlení.
FILOSOFIA, 260 str., 160 Kč.

Günther Patzig
Jak jsou možné syntetické soudy a priori?

Vše co vyšlo

od 28. 8. do 29. 9. 2003

Ve spolupráci s internetovým knihkupectvím Kosmas (www.kosmas.cz) jsme pro Vás začali připravovat aktuální přehled nových knih. Řazení je abecední podle nakladatele. Seznam obsahuje základní informace a anotace od nakladatelů. Přetiskujeme bez redakčních úprav.

.....
Autor v knize představuje neobyčejně jasně a precizně Kantovu odpověď na otázku Jak jsou možné syntetické soudy a priori?
FILOSOFIA, 90 str., 110 Kč.

Petr Markov
Co ve zlatičkách nebylo
V knize, která shrnuje čtyři roky existence jednoho z nejsledovanějších pořadů TV Nova, představuje herec a moderátor Petr Nárožný dvacet známých a populárních osobností české kultury a společenského života.
FORMÁT, 175 str., 189 Kč.

Bohumil Pečinka
Cesta na hrad
Kniha o zákulisí české politiky a volebních kampaních.
FORMÁT, 186 str., 189 Kč.

Predrag Matvejević, Vidoslav Stevanović, Zlatko Dizdarević
Stručji války a míru
Balkánští vládci: Franjo Tudjman, Alija Izetbegović a Slobodan Milošević, pohledem tří spisovatelů tří národností.
G PLUS G, 152 str., 169 Kč.

Jiří Hlušíčka
Emil Filla
Monografická studie Jiřího Hlušíčky zpřítomňuje umělcův tvůrčí zjev a osvětluje prvořadý význam jeho osobnosti pro české umění dvacátého století.
GALERIE ANTONÍNA PROCHÁZKY, 144 str., 1390 Kč.

Viktor Fischl
Obžalovací spis
Kniha obsahuje pět povídek, jejichž příběhy úzce souvisí s politickými procesy či pronásledováním ze strany StB.
GARAMOND, 188 str., 198 Kč.

František Kavka
Bílá hora a české dějiny
Kniha profesora starších českých dějin na FF UK je čtivým vylíčením událostí, která na celá staletí ovlivnila osudy českého státu.
GARAMOND, 328 str., 298 Kč.

Juha Seppälä
Velké příběhy
Povídková sbírka předního finského prozaika a dramatika se vyznačuje originálními náměty, ztvárněnými s lehkou ironií, avšak zároveň brilantním vypravěčským stylem.
HAVRAN, 112 str., 178 Kč.

Host 2003 / 7
Měsíčník pro literaturu a čtenáře.
HOST, 96 str., 79 Kč.

Peter Szondi
Úvod do literární hermeneutiky
Studijní vydání přednášek Petera Szondiho, jejichž hlavním tématem je pokus o takovou hermeneutiku, která by se vrátila od obecných meditací o vlastním založení a metodě k textům.
HOST, 184 str., 189 Kč.

Tomáš Třeštík
Staré zahrady
Básnická sbírka.
HOST, 84 str., 89 Kč.

Petr Pazdera Payne
Lyonský omnibus
CHERM, 150 str., 160 Kč.

Dolors Rosová
Keramika
Kniha slovem i obrazem pomůže čtenářům osvojit si keramické dekorativní techniky.
IKAR, 144 str., 299 Kč.

Michel Chossudovsky
Válka a globalizace - pravda o 11. září
Kanadský profesor ekonomie nabízí pohled na současné světové dění odlišný od povrchních frázi většiny politiků, novinářů a mediálních _odborníků_.
INTU, 140 str., 165 Kč.

Mark Frost
Seznam sedmi
Prvotina dvorního scenáristy Davida Lynche a spoluautora Twin Peaks. Román nabitý dějem a napětím se odehrává v Anglii minulého století a jeho hrdinové vedou zoufalý boj proti všemocnému zlu.
JOTA, 450 str., 298 Kč.

Miloš Štědroň
Bolek Polívka v hlavní roli
Kniha přináší úryvky z dávných i novějších divadelních her známého klauna, mima a herce, výpovědi a vzpomínky jeho kolegů i přátel a bohatou zeň fotografií a kreseb. Druhé, upravené a rozšířené vydání.
JOTA, 328 str., 298 Kč.

Stanislav Tůma
Malostranské hospody
Kniha fotografií z malostranských hospod.
KANT, 34 str., 120 Kč.

Stanislav Tůma
Pražské podhradí
Kniha fotografií Stanislava Tůmy, které představují malebné zákoutí pražského podhradí.
KANT, 150 str., 790 Kč.

Vít Kremlička
Amazonia
Zatím poslední básnická sbírka básníka, prozaika a publicisty Víta Kremličky.
KLOKOČÍ, KNIHOVNA JANA DRDY, 93 str., 99 Kč.

Jiří Polák
Závody
Politický thriller na autentickém základě z posledního stádia studené války.
L. MAREK, 188 str., 160 Kč.

Milena Horáková
Německo-český právní slovník
Slovník zahrnuje terminologii ze všech právních oborů, s hlavním důrazem na právo občanské, trestní, obchodní i evropské.
LEDA, 384 str., 390 Kč.

Jaroslav Němeček, Tereza Čehovská
Anglicky se Čtyřlístkem
Vhodný doplněk k výuce angličtiny pro malé i větší.
LEDA, 48 str., 180 Kč.

Břetislav Ditrých
Báječní muži na létajících strojích
Knižka Vás zavede mezi muže na létajících strojích podivuhodných tvarů a provizorních konstrukcí, do doby plné romantiky, dobrodružství a nostalgie.
LIBRI, 204 str., 290 Kč.

Vladimír Hulpach
Báje a pověsti z Čech a Moravy - Královéhradecko
Další svazek ediční řady zavádí čtenáře do dnešního Hradeckého kraje a mapuje nejvýznamnější báje z nejstarších _pohanských_ dob, z heroického období středověku až po dobu docela nedávné.
LIBRI, 140 str., 190 Kč.

Vladimír Klíma
Nigérie - stručná historie států
Náš přední afrikanista ve své knize poutavě seznamuje s dějinami i současností Nigérie.
LIBRI, 148 str., 160 Kč.

kolektiv
Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku III., P-S
Třetí svazek unikátní encyklopedie zachycující stávající i vybrané zaniklé technické památky z nejrůznějších oborů a oblastí od průmyslové architektury, dopravy, sklářství, energetiky až po vodohospodářství a železářství.
LIBRI, 617 str., 890 Kč.

Michal Lutovský, Miloslav Slabina, Vladimír Čtverák, Lubor Smejtek
Encyklopedie hradišť v Čechách
Práce představuje na 250 pravěkých až raně středověkých opevněných míst – hradišť – známých z území Čech.
LIBRI, 432 str., 890 Kč.

Jiří Martinek, Miloslav Martinek
KDO BYL KDO – světovi cestovatelé a mořeplavci (brož.)
Kniha se věnuje nejvýznamnějším, které přispěly k poznání okolního světa a mapování všech bílých míst včetně námořních cest mezi kontinenty.
LIBRI, 552 str., 480 Kč.

Jiří Martinek, Miloslav Martinek
KDO BYL KDO – světovi cestovatelé a mořeplavci (váz.)
Kniha se věnuje nejvýznamnějším, které přispěly k poznání okolního světa a mapování všech bílých míst včetně námořních cest mezi kontinenty.
LIBRI, 552 str., 580 Kč.

Bořek Neškudla
Encyklopedie řeckých bohů a mýtů
Abecedně řazený slovník, lektorovaný předním odborníkem, prof. R. Hoškem, poskytne přehlednou informaci, přičemž oproti jiným slovníkům je zaměřen jen na mytologii řeckou.
LIBRI, 232 str., 350 Kč.

Josef Opatrný
Mexiko - stručná historie států
Kniha přibližuje historii Mexika od barvitých osudů indiánských říší, přes španělské panství až do 20. století.
LIBRI, 216 str., 200 Kč.

Milan Polák
Pražské pivovárky a pivovary

Kniha, doplněná dobovými vyobrazeními, ale i dalšími ilustracemi (plány, viněty aj.), zachycuje přes stovku pivovarů na území velké Prahy.
LIBRI, 244 str., 390 Kč.

Dana Stehlíková
Encyklopedie českého zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví
Encyklopedie sestavená na základě archivních pramenů zahrnuje v úvodu a několika stech heslech vše nejpodstatnější včetně historie, terminologie i jednotlivých značek našich zlatníků a klenotníků..
LIBRI, 620 str., 1200 Kč.

Alena Kárníková
Velký lunární kalendář 2004
Již šestý rok přináší velký lunární kalendář rady pro dny všední i sváteční jež nám všem diktuje Měsíc.
LIKA KLUB, 250 str., 179 Kč.

Hans-Joachim Schlegel
Podvratná kamera
Sborník esejů komentujících roli dokumentárního filmu jako nástroje odboje a překračování cenzurních mezí v zemích bývalého _Sovětského bloku_.
MALÁ SKÁLA, 370 str., 210 Kč.

Ondřej Bezr, Marek Brodský
Celý to mám v mlze
Povídání s hercem a muzikantem, vedoucím populární rockové formace Nahoru po schodišti dolů band.
MAŤA, 214 str., 238 Kč.

Jiří Koflák
Mezičas
Druhá sbírka poezie básníka a hudebníka, klávesisty skupiny A bude hůř (dříve Pod Černý vrch).
MAŤA, 96 str., 198 Kč.

Petr Fiala, kolektiv, Ryszard Herbut
Středoevropské systémy politických stran
Kniha nabízí komplexní pohled na problematiku vytváření a fungování stranických systémů České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska.
MEZINÁRODNÍ POLITOLOGICKÝ ÚSTAV MASARYKOVY UNIVERZITY, 255 str., 250 Kč.

Vít Hloušek, Lubomír Kopeček
Demokracie
Publikace si klade za cíl seznámit čtenáře s širokou a z hlediska současné politiky klíčovou problematikou demokracie.
MEZINÁRODNÍ POLITOLOGICKÝ ÚSTAV MASARYKOVY UNIVERZITY, 380 str., 300 Kč.

Jiří Schneider
Think-tanky ve visegrádských zemích
Publikace J. Schneidera vnáší do problematiky výzkumu think-tanků ve Visegrádských zemích zásadní vklad.
MEZINÁRODNÍ POLITOLOGICKÝ ÚSTAV MASARYKOVY UNIVERZITY, 106 str., 80 Kč.

2003: Česká fantasy
Po úspěšné sbírce sci-fi povídek českých autorů z českého prostředí nebo s českými prvky následuje obdobný a navazující titul, který je věnován žánru fantasy.
MLADÁ FRONTA, 400 str., 199 Kč.

Jiří Eichner, Zdeněk Hrabica
Králičí hody
Recepty na králičí maso plné neotřelých nápadů i osvědčených postupů.
MLADÁ FRONTA, 128 str., 137 Kč.

Carlos Fuentes
Pohřbené zrcadlo
Mexický esejista a romanopisec se v tomto rozsáhlém historicko-kulturním esejí pokouší dobrat kulturní kontinuity hispanšského světa.
MLADÁ FRONTA, 424 str., 277 Kč.

Karel Kuna
Cesta do Malšic
Prózy debutanta Karla Kuny jsou v kontextu současné tuzemské tvorby výjimečným jevem, takřka zjevením.
MLADÁ FRONTA, 120 str., 139 Kč.

Reinhold Messner
Mount Everest
Příběhy o zlézání nejvyšší hory světa vypráví světoznámý horolezec Reinhold Messner, muž, který se vepsal do historie zlézání osmitisícovek jako nikdo jiný.
MLADÁ FRONTA, 254 str., 449 Kč.

Martin Page
Jak jsem se stal hlupákem
Vtipná knížka s vianočným černým humorem i citlivostí. Její pětadvacetiletý hrdina usoudí, že IQ je v životě spíš na obtíž, a rozhodne se metodicky naučit hloupostí.
MLADÁ FRONTA, 136 str., 199 Kč.

Ignacio Ramonet
Tyranie médií
Cílem knihy je na základě sledování konkrétních kauz zachytit situaci propojeného trojúhelníku média-moc-komunikace v současné době radikální proměny komunikačních prostředků.
MLADÁ FRONTA, 232 str., 199 Kč.

Michael N. Stanton
Hobí, elfové a čarodějové
Kniha se zabývá charakteristikami v názvu uvedených ras, respektive bytostí, a zcela jistě zaujme každého příznivce magického světa Tolkienovy Středozemě.
MLADÁ FRONTA, 240 str., 199 Kč.

Lenka Tůmová, Zbyněk Mach
Zoubky našich dětí
Čtenáři naleznou v příručce základní informace o zdravém růstu zubů u dětí, který je podporován především správnou ústní hygienou.
MLADÁ FRONTA, 83 str., 88 Kč.

Ian Marshall, Danah Zohar
Spirituální inteligence
Autoři se ve svém díle věnovaném spirituální inteligenci zabývají vztahem mozkových center a náboženských praktik.
MLADÁ FRONTA, 288 str., 199 Kč.

Fjodor Michajlovič Dostojevskij
Fantastické povídky
Vynikající ruský spisovatel v povídkách prezentuje svou typickou psychologickou formou většinou obyčejné měšťáky, jejichž život však rozehrává jako fantastickou hru.
MOBA, 223 str., 169 Kč.

Phyllis Dorothy Jamesová
Zahalte ji tvář
Napínavý kriminální příběh inspektora Adama Dalglieshe.
MOTTO, 245 str., 199 Kč.

Franz Kafka
Povídky II.
Druhý svazek edice Dílo Franze Kafky přináší povídku Popis jednoho zápasu a jiné texty z pozůstalosti.
NAKL. FRANZE KAFKY, 436 str., 385 Kč.

Franz Kafka
Povídky III.
Manželský pár a jiné texty.
NAKL. FRANZE KAFKY, 368 str., 345 Kč.

Franz Kafka
Povídky II-III (komplet)
NAKL. FRANZE KAFKY, 804 str., 700 Kč.

Dějiny ve věku nejistot
Sborník k příležitosti 70. narozenin Dušana Třeštíka.

Vše co vyšlo

od 28. 8. do 29. 9. 2003

Ve spolupráci s internetovým knihkupectvím Kosmas (www.kosmas.cz) jsme pro Vás začali připravovat aktuální přehled nových knih. Řazení je abecední podle nakladatele. Seznam obsahuje základní informace a anotace od nakladatelů. Přetiskujeme bez redakčních úprav.

NAKLADATELSTVÍ LIDOVÉ NOVINY (NLN), 332 str., 259 Kč.

Po Karlově mostě
Kniha podle stejnojmenného seriálu České televize o historii a sochařské výzdobě Karlova mostu.
NAKLADATELSTVÍ LIDOVÉ NOVINY (NLN), 118 str., 169 Kč.

Viktor Dyk
Dramata a prózy
Svazek v reprezentativním výběru zachycuje Dykovo dílo dramatické a dále prózy Stud, Krysař a povídkový soubor Píseň o vrbě.
NAKLADATELSTVÍ LIDOVÉ NOVINY (NLN), 500 str., 320 Kč.

Karel Jaromír Erben
Kytice. České pohádky
Kniha obsahuje vedle autorem dotvořené sbírky Kytice i soubor Erbenových pohádek.
NAKLADATELSTVÍ LIDOVÉ NOVINY (NLN), 326 str., 205 Kč.

Robert Kagan
Labyrint síly a ráj slabosti
Pozoruhodná a podnětná politologická analýza vztahů USA a Evropy, jejíž ohlas lze srovnat s díly Konec dějin (F. Fukuyama) nebo Sřít civilizací (S. Huntington).
NAKLADATELSTVÍ LIDOVÉ NOVINY (NLN), 140 str., 159 Kč.

Iluminace 2/2003
Časopis pro teorii, historii a estetiku filmu.
NÁRODNÍ FILMOVÝ ARCHIV, 132 str., 60 Kč.

Vincenc Brandl
Život Josefa Dobrovského
Život Josefa Dobrovského z pera moravského archiváře a národního buditele Vincence Brandla je psán s akribií a láskou, ale bez mýtizování, které nastoupilo v pozdější době.
NEKLAN, 256 str., 250 Kč.

Vše co vyšlo

od 28. 8. do 29. 9. 2003

Ve spolupráci s internetovým knihkupectvím Kosmas (www.kosmas.cz) jsme pro Vás začali připravovat aktuální přehled nových knih. Řazení je abecední podle nakladatele. Seznam obsahuje základní informace a anotace od nakladatelů. Přetiskujeme bez redakčních úprav.

Antonín Procházka 1882-1945
Monografické zpracování souborného díla jednoho z nejosobitějších malířů české moderny.
OBEČNÍ DŮM, 396 str., 1890 Kč.

Jaroslav Hrdlička
Vlastnil Kybal doma a v exilu
Publikace přibližuje životní osudy historika a diplomata Vlastimila Kybala.
OBEČNÍ ÚŘAD PERUC, 48 str., 175 Kč.

Federico Andahazi
Vlámské tajemství
Poslední dílo úspěšného argentinského spisovatele, jehož děj je zasazen do 15. století a sleduje soupeření florentské a vlámské malířské školy.
ODEON, 192 str., 199 Kč.

Ladislav Fuks
Variace pro temnou strunu
Smutným vypravěčem i hlavním námětem je v tomto románu mladý Michal, traumatizovaný v prostředí ovládaném dominantním otcem, vysokým policejním úředníkem.
ODEON, 352 str., 219 Kč.

Reflexe č.24
Časopis pro filosofii a teologii.
OIKOYMENH, 156 str., 68 Kč.

Henri Bergson
Hmota a paměť
Autor v této knize rozpracoval originální koncepci vnímání, která ovlivnila řadu dalších francouzských filosofů.
OIKOYMENH, 192 str., 238 Kč.

Emmanuel Lévinas
Totalita a nekonečno
Základní a nejsystematičtější dílo židovského myslitele, žáka E. Husserla a M. Heideggera.
OIKOYMENH, 276 str., 298 Kč.

Rhea Galanaki
Helena neboli Nikdo
Historický román řecké spisovatelky líčící osudy první řecké profesionální malířky.
ONE WOMAN PRESS, 172 str., 207 Kč.

Jean Rhys
Širé Sargasové moře
Slavný román britské spisovatelky, které jako inspirace posloužil román Charlotty Brontë, Jana Eyerová.
ONE WOMAN PRESS, 157 str., 189 Kč.

Hovory s Primo Levim
Knižní vydání nejdůležitějších rozhovorů s jedním z nejznámějších židovských spisovatelů.
PASEKA, 248 str., 269 Kč.

Josef Janáček
Rudolf II. a jeho doba
Třetí vydání obsáhlé historické monografie věnované Rudolfovi II.
PASEKA, 566 str., 499 Kč.

Gershom Scholem
Od Berlína k Jeruzalému
Vzrušující popis životního osudu významného židovského myslitele a znalce Kabaly Gershoma Scholema (1897-1982).
PERIPLUM, 160 str., 189 Kč.

Mojmír Trávníček
Sdílet věčně
První knižní vydání literárněkritických a literárněhistorických textů ceněného editora.
PERIPLUM, 214 str., 189 Kč.

Václav Böhmsche
Předjaří
Próza současného autora.
PETROV, 174 str., 150 Kč.

Josef Škvorecký
Pulchra
Nová próza Josefa Škvoreckého v příběhu žánru science fiction z počátku čtvrtého tisíciletí skrývá úvahy a pochybnosti o cestě, po níž se naše civilizace na počátku 21. století ubírá.
PETROV, 140 str., 165 Kč.

Milan Esler
Mimodráhové akupunkturní body
POZNÁNÍ, 231 str., 188 Kč.

Brian M. Alman, Peter Lambrou
Autohypnóza - kompletní rádce pro dobré zdraví a změnu sebe samého
Autoři na stránkách této knihy popisují své bohaté profesionální zkušenosti a jasně a odborně prezentují základní kroky autohypnózy a cíleně řízené relaxace.
PRAGMA, 267 str., 240 Kč.

Charles Bukowski
Kam zmizela ta roztomilá, rozesmátá holka v kvěťovaných šatech
Tato posmrtně vydaná sbírka básní a povídek kulturního amerického spisovatele Charlese Bukowského patří k jeho nejlepším a nejrepresentativnějším souborům.
PRAGMA, 412 str., 220 Kč.

Eckhart Tolle
Moc přítomného okamžiku - pracovní kniha
Základní techniky meditace a cvičení přítomného okamžiku.
PRAGMA, 130 str., 98 Kč.

Tarhang Tulku
Otevřená mysl

Sebezpoznávání a vnitřní klid prostřednictvím meditace.
PRAGMA, 173 str., 148 Kč.

Neale Donald Walsch
Nová prorocví
Kniha autora bestselleru Hovory s Bohem dává nástroje, které nám mohou pomoci překonat zoufalství a změnit destruktivní směr, jímž se ubírá svět.
PRAGMA, 272 str., 188 Kč.

Charles Patterson
Věčná Treblinka
Dnes již světově proslulá kniha amerického znalce holocaustu hledá paralely mezi nacistickými zvěrstvy a naším chováním ke zvířatům.
PRÁH, 264 str., 239 Kč.

Martin Vopěnka
Konec zákona
Román o tom, co všechno může spáchat slušný člověk, když se začnou rozpadat oficiální civilizační struktury.
PRÁH, 272 str., 199 Kč.

Souvislosti 3/2003
Revue pro literaturu a kulturu.
SDRUŽENÍ PRO SOUVISLOSTI, 398 str., 99 Kč.

Dějiny světa. Velká rodinná encyklopedie
Encyklopedie poutavě vysvětlující dějiny světa od jejich vzniku až po dnešek představuje moderní přístup k historii lidstva.
SLOVART, 400 str., 599 Kč.

Revolver Revue č. 53
Časopis o literatuře a výtvarném umění.
SPOLEČNOST PRO REVOLVER REVUE, 288 str., 179 Kč.

Chris McNab
Příprava pro přežití
Tato příručka vám pomůže získat znalosti, potřebné k úspěšnému zvládnutí obtížných bojových situací.
SVOJTKA, 191 str., 219 Kč.

Michael Bockemühl
Rembrandt
Monografie slavného malíře přibližuje všechna jeho tvůrčí období.
SLOVART, TASCHEM, 96 str., 199 Kč.

Doris Krystof
Modigliani
Monografie bohéma a jednoho z neoriginálnějších umělců evropské avantgardy.
SLOVART, TASCHEM, 96 str., 199 Kč.

Gilles Néret
Michelangelo
Monografie přibližuje dílo jednoho z největších renesančních umělců.
SLOVART, TASCHEM, 96 str., 199 Kč.

Renate Ulmer
Mucha
Monografie přibližuje dílo jednoho z předních umělců secese.
SLOVART, TASCHEM, 96 str., 199 Kč.

Antonín Kratochvíl
Jako 12. svazek edice Fototorst vychází první monografie českého fotografa žijícího ve Spojených státech, nositele cen World Press Photo a Czech Press Photo.
TORST, 144 str., 299 Kč.

Zbyněk Havlíček, Eva Prusíková
Dopisy Evě / Dopisy Zdeňkovi
Jedinečný soubor milostných dopisů předního českého surrealistického básníka a psychiatra, nenahraditelná

chronika uměleckého a společenského života šedesátých let.
TORST, 972 str., 598 Kč.

Petr Holman
Březiniana
Soubor tří studií zaměřených na genezi a výklad esejů Otokara Březiny a na shrnutí a zhodnocení současného stavu březinových studií.
TORST, 116 str., 129 Kč.

Tomáš Kolský
Ruthie a barevnost světa
Mimořádně vyzrálá prozaická prvotina mladého autora. Strhující příběh se odehrává v současném Izraeli.
TORST, 152 str., 169 Kč.

Greg Bear
Darwinovo rádio
Darwinovo rádio je kniha plná napětí, strachu, a hlavně příběhu, který se opakuje pokaždé, když náš mnohem chytřejší genom rozhodne, že nastal čas na inovaci lidské rasy.
TRITON, 599 str., 299 Kč.

Vladimír Borecký
Porozumění symbolu
Boreckého práce zdůrazňuje imaginativní restitativní přístup k problematice interpretace symbolů.
TRITON, 216 str., 199 Kč.

C.J. Cherryh
Cyteen 1. - Zrada
Rozsáhlý Hugem oceněný román Cyteen se odehrává ve světě „Firemních válek“, v nichž proti sobě stojí stará Země a Unie nových kolonií.
TRITON, 397 str., 219 Kč.

Dana Müllerová
Zdravá výživa a prevence civilizačních nemocí ve schématech
Kniha upozorňuje na nejožehavější a nejčastější zdravotní problémy naší populace, které jsou spojeny s výživou, a srozumitelnou přehlednou formou vysvětluje prevenci těchto chorob.
TRITON, 100 str., 169 Kč.

Cordwainer Smith
Znovuobjevení člověka II.
2. svazek souborného vydání všech povídek, které Linebarger kdy napsal pod pseudonymem Cordwainer Smith.
TRITON, 386 str., 239 Kč.

Michael A. Stackpole
Maska válečníka
TRITON, 504 str., 229 Kč.

Kamil Zvelebil
Podivuhodné příběhy a písně z Modrých hor
Kniha, založená na autentických pramenech a na dlouholetém výzkumu autora, podává zlomek z nepřeberného bohatství folklóru kmenových společenství v okolí Modrých hor.
TRITON, 128 str., 169 Kč.

Antonio Escohotado
Stručné dějiny drog
Poutavé a zasvěcené shrnutí historie drog od nejstarších dob, kdy sloužily k náboženským účelům starých civilizací, přes středověké rituální obřady až po psychedelickou vlnu 60. let a současnou prohibici.
VOLVOX GLOBATOR, 176 str., 149 Kč.

Herbert Genzmer
Dalí - Gala
Autor nabízí široké spektrum pohledů na vztah kontroverzního páru - legendárního surrealisty Dalího a jeho po-

Vše co vyšlo

od 28. 8. do 29. 9. 2003

Ve spolupráci s internetovým knihkupectvím Kosmas (www.kosmas.cz) jsme pro Vás začali připravovat aktuální přehled nových knih. Řazení je abecední podle nakladatele. Seznam obsahuje základní informace a anotace od nakladatelů. Přetiskujeme bez redakčních úprav.

.....
zdější manželky, Heleny Dimitrijevy Diakonovové, zvané Gala.
VOLVOX GLOBATOR, 112 str., 129 Kč.

Jiří Melich
Chagalovy kosti (v trávě)
Sbírka básní, textů a deníků představuje působivý výbor z díla Jiřího Melicha (*1953), spisovatele, esejisty, básníka a vysokoškolského profesora.
VOLVOX GLOBATOR, 64 str., 99 Kč.

Jan Assmann
Smrt jako fenomén kulturní teorie
Studie významného kulturologa o třech obrazech smrti ve starém Egyptě.
VYŠEHRAD, 96 str., 148 Kč.

Ruth Rendellová
Třinácté výročí
Ruth Rendellová, která se proslavila nápaditými detektivkami, díly, které píše jako Barbara Vineová, prokazuje, že umí napsat i kvalitní ne-detektivní román s napětím a nečekanými zvraty.
VYŠEHRAD, 288 str., 288 Kč.

Eugen Brikcius
Spanilá jízda a jiné krásné prózy
GARAMOND, ZDENĚK CIBULKA - TÝNSKÁ LITERÁRNÍ KAVÁRNA, 146 str., 148 Kč.

Komorní vokální soubor

MONTEVERDI QUINTET

Vás srdečně zve na koncert,

který se uskuteční
v pondělí 6. října 2003
v 19.00 hodin
v Zrcadlové kapli
Klementina

Na programu:

Cl. Monteverdi,
T. L. de Victoria,
H. L. Hassler,
L. Viadana,
G. Frescobaldi

Účinkují:

Jana Havlová - soprán
Lucie Šádková - soprán
Zuzana Zadrožilková - alt
Čeněk Svoboda - tenor,
umělecký vedoucí
Martin Strouhal - bas

www.monteverdi.fbi.cz

kontakt:

fbi_monteverdi@fbi.cz

Vážení čtenáři,
jelikož je finanční situace našeho časopisu taková, že ji nemůžeme utěšit, byli jsme donuceni podlehnout tlakům, které nás již dlouho tlačily, a zařadit do publikovaných textů reklamu. Nová podoba textů se objevuje poprvé v tomto pilotním podobrazníku, příště však již bude zakomponována do všech příspěvků. Přestože se jedná o nepopulární opatření, redakce časopisu je přesvědčena, že jí tento drobný komerční ústupek umožní nabídnout vám, čtenářům, více textů, více recenzí, více reportáží, více básní, více rozhovorů a především, zcela jednoznačně více písmenek.

Má zbožňovaná Miluše,
věřte mi, že to, co Vám teď píši, se mi nepíše lehce. # Potřebujete odjezdy automobilů, autobusů, vlaků, sanitek, požárních či obrněných vozidel? Vytočte 1188 - Afrotel Asistent. # Nemohu však déle snášet výčitky svědomí a obrovskou trýzeň, již při každém setkání s Vámi cítím. # Ostuda ze zpotených nohou a zápachu? Pucholap - sprej na nohy. A můžete se všude vyzout! # Do mého života totiž vstoupila žena, s níž jsem poznal něco zcela nového, jakousi osudovou spřízněnost těl i duší, již se nemohu ubránit, a proto s Vámi nemohu déle zůstat - jen bych Vás tím klamal. # Tak jako podzim přináší více bláta do oken, stejně tak Afrotel přináší více dobrých zpráv. #

Vím, měla jste pro mě vždy porozumění, byla jste trpělivá, zahrnovala mě něhou; zažili jsme spolu chvíle, na něž nikdy nezapomenu. # Půl úspěšné Gril sezóny je za námi, druhou půlku právě začínáme. Dopřejte si skvělý požitek z grilování! Soutěž na www.cernekure.cz. # Náš vztah se však pomalu stává stereotypem, který by nás oba dále jen ubíjel, jelikož jeden druhému již nemůžeme nabídnout nic nového - snad právě proto zasáhla moudrá prozřetelnost a ve mně se cosi vzbouřilo. # Ovocné šťávy na 4? Co to může být? HALÓ, to je ono! Nyní s novým šroubovým uzávěrem! # Nemohu za to, prostě to tak cítím - když srdce zavelí k od-

Nevěra v tržním hospodářství

chodu a člověk ho neuposlechne, odsuzuje sebe i druhé k doživotnímu neštěstí a ke lži, čehož bych chtěl Vás i sebe ušetřit, jakkoliv to může být teď chvíli bolestivé. # Nová, anatomicky tvarovaná křesla Sitzfleisch s pružnou výztuhou. Aby Vás záda nebolela. #

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

Prosím nevzpomínejte na mě ve zlém - když jsem říkal, že Vás miluji, myslel jsem to stejně upřímně, jako když se Vám teď upřímně vyznávám z toho, čeho jsem pln. # Nové druhy sáčkových polévek Morr si zamilujete hned po prvním soustu. Už nebudete chtít nikdy vařit. # Jste stále krásná, máte nádherné modré oči, které jako by spadly ze samého nebe, kouzelné světlé vlasy, které by Vám mohly závidět i nejkrásnější lesní víly, a mnoho dalších předností. # Vaše kočky by kupovaly Myšmaš - vyvážené jídlo plné vitamínů B, S, E. Nyní nová pochoutka z krysích jatýrek. # Vychutnejte si radosti a slasti života, vrhněte se do něj po hlavě, užívejte si plnými doušky, neboť s odchodem jednoho muže vůbec nic nekončí, ale naopak. # Cítíte se sám(a)? Myslíte si, že po Vás ani pes neštěkne? Vyberte si svého příštího miláčka v našem útulku a uvidíte! www.nekousumozna.cz # Jistě na Vás již někde netrpělivě čeká Váš vyvolený, Princ s velkým P, jímž, osud to tak zařídil, nemám to štěstí být já. # Objednejte si nový výbor nejlepších pohádek bratří Grimmů za super ceny a vyhraje sedmimilové boty! # Neplačte, neproklínejte svět, utíkejte raději svému Princi vstříc - budete s ním mít více ze života, uvidíte. # Aktivujte si Afrotel video servis a uvidíte zprávy o všech a o všem i s obrázky přímo na displeji Vašeho přítele. Afrotel - více ze života. #

Buďte sbohem, loučí se s Vámi Váš jednu chvíli navždy věrně milující Otto. # Pohřební služba Věčný pokoj - pohodlí pro nebožtíky i pozůstalé. Zajišťujeme kompletní servis od dodávky nejkvalitnějších rakví vyrobených na míru přes ekologickou kremaci až po široký výběr jídel a nápojů pro kar. #

František Kriegel

Říjen 1968 – František Kriegel – Z Krieglova archivu

Říjen 1968

Historické rubriky českých časopisů a novin letos v létě zaplnily materiály vztahující se k pětatřicátému výročí okupace Československa vojsky pěti států Varšavské smlouvy v srpnu 1968. Nejvíce materiálů vztahujících se k událostem roku 1968 obvykle vychází v srpnu – jistě proto, že právě v srpnu došlo ke vstupu vojsk, jak mi ale řekl jeden z redaktorů, který má historickou rubriku jednoho deníku na starosti, více místa dostávají články o historii v létě také proto, že je okurková sezóna. Ještěže ti Rusové věděli, kdy nás okupovat.

A tak zatímco srpen 1968 je zmiňován hojně, říjen téhož roku je jakoby v pozadí (to už je po okurkáči). A přitom oba měsíce lze jen stěží oddělit. Události jednoho, ovlivnily dění v tom dalším. 18. října 1968 schválilo Národní shromáždění smlouvu „o dočasném pobytu vojsk“. Sice nešlo a ani nemohlo jít o událost srovnatelnou se srpnem, fakticky nemohl parlament totiž už nic změnit. Ono hlasování, ale ukázalo, že ve volbě podat se či vzdorovat jsou obě možnosti rovnocenné. Hlasování sice nic změnit nemohlo, čtyři poslanci se ale rozhodli, že alespoň pro sebe okupaci veřejně odmítnou. František Kriegel, Gertruda Sekaninová-Čákrťová, František Vodsloň a Božena Fuková zvedli ruku proti smlouvě. Dalších deset poslanců se hlasování zdrželo.

V rukopisných poznámkách Františka Kriegla k této schůzi (dále do tohoto fondu nahledneme na konci přílohy) se nachází koncept projevu, který chtěl Kriegel tehdy pronést: „Okupace se setkala s odporem zdrcující většiny komunistických stran světa (mimo stran, které se na okupaci podíle-

ly). Jsou názory, že nám sympatie jiných stran nejsou nic platny, pokud nevyřešíme situaci se Sovětským svazem, ovšem předložený návrh je úplným vzdáním se samostatnosti. Vláda a Národní shromáždění jsou samostatny jen potud, pokud plníme rozkazy. Nelze označit akt násilí za akt přátelství. Tato „dohoda“ jen legalizuje obsazení republiky cizími vojsky. Ať lid této země i svět ví, že nejsme obsazeni s naším souhlasem.“

Gertruda Sekaninová-Čertová tehdy v diskusi (vystoupilo jen pět poslanců) trvala na odchodu ruských jednotek. Se zkušeností právničky a poslankyně zahraničního výboru řekla: „Pokládám to za nezbytné i proto, že stažení cizích vojsk spolu s plným respektováním zásad nezávislosti, svrchovanosti, nevměšování do vnitřních věcí druhých patříly k zásadám, jež jsme na mezinárodním fóru buď aktivně podporovali, nebo je sami iniciativně uplatňovali.“

Sověti zůstali, ve stejný den, 18. října, ale začaly z Československa odcházet vojenské jednotky dalších států Varšavské smlouvy, jako první Maďari. Poslanci, kteří tehdy hlasovali proti setrvání sovětských vojáků v Československu, byli samozřejmě dlouholetí, dokonce předváleční komunisté. Dopouštěli se během své veřejné činnosti stěží odpustitelných kroků a prohřešků proti svým spoluobčanům, přesto se z houfu ostatních komunistů vydělovali. Ačkoliv to může znít pateticky, jejich tehdejší postoj nebyl jednorázovým hrdinstvím, ale projevem celoživotní statečnosti. V této příloze Dobré adresy to ukážeme na postavě Františka Kriegla.

František Kriegel (vpravo) mluví se španělskou komunistkou Dolores Ibarruri na Ministerstvu zdravotnictví v roce 1947

František Kriegel

A právě v této době,
15. září 1947, si v ČKD
bere půlroční
neplacenou dovolenou,
do 30. června 1948.
Jen tohoto půl roku byl
politikem na plný
úvazek, ani v době své
největší politické aktivity
(v roce 1968) nepřestal
praktikovat medicínu.
Krajský výbor v roce
1947 potřeboval
schopného
organizátora. Novotný
se často s Krieglem
radí a Kriegel
organizuje – například
Lidové milice.

Když sovětští vojáci a příslušníci StB 21. srpna 1968 vtrhli na ÚV KSČ, aby vrcholné politiky zatkli, lehl si jeden z internovaných, předseda Ústředního výboru Národní fronty František Kriegel, na zem a chvíli se prospal; věděl, že jej čeká dlouhý den a za sebou měl probdělou noc. V napjaté atmosféře klidně spal; byl zvyklý ze zákopů občanské války ve Španělsku a z čínské a barmské fronty. V Moskvě pak jako jediný nepodepsal protokoly, které sturdily ztrátu československé samostatnosti. Často bývá zdůrazňováno - a právem - že nemohl tehdy tušit, zda své rozhodnutí přežije. Schwálně zkuste jmenovat obdobnou figuru v české historii.

„Stálo to životní úsilí - a bylo přec nemalé - za to? Bráním se vnitřně tomu, abych myslel, že jsem prožil život a nezůstalo po mně více než toho zanechá motýl přelétající zahradou. A záleží vůbec na tom, zanechám-li po sobě cokoli?“ Tato poměrně depresivní slova si poznamenal František Kriegel někdy na sklonku sedmdesátých let dvacátého století.

Jakmile se Kriegel narodil, stalo se tak 10. dubna 1908 ve Stanislavově v Haliči, v tehdejším Rakousko-Uhersku, už měl první nálepku svého života - žid. Otec Jiří deset let po Františkově narození umírá. Rodina se dostává do tíživé situace a na krátký čas se uchyluje k dědečkovi do Vídně. Matka Amálie neměla peněz na zbytek a František nebyl jediné dítě. A tak rodině finančně ulehčuje, dává kondice. Přesto se mu podaří vystudovat gymnázium a pokouší se, na přání matky, studovat práva. Ve Lvově, jako v celé Haliči (v té době už

patřila Polsku), platil protizidovský numerus clausus, a Kriegel musel na studia jít nam.

Když přišel roku 1926 do Prahy, zastihl Masarykův stát v nejlepších letech, z války se už vzpamatoval a krize ještě nezačala. Podobně jako na mnoho jeho mladých krajanů, kteří měli podobný osud, zapůsobila na Kriegla hlavně demokratická nálada společnosti. Bylo jedno, zda byl žid, komunista, trockista, demokrat, socialista nebo fašista. Začal studovat práva, ale velmi brzy přeběhl k medicíně. Přes všechnu politickou aktivitu zůstane u svého lékařství, dokud to jen půjde. Protože němčina mu v té době byla ještě bližší než čeština, studuje na německé univerzitě a tam je také roku 1934 promován doktorem. Od roku 1931 má v kapse průkaz člena KSČ.

A tak přišla další nálepka - komunista. Už doma v Haliči se věnoval činnosti v mládežnickém levicovém hnutí, po příchodu do Prahy v tomto směru pokračoval. Když o několik desítek let později črta základní obrysy své biografie (kterou nikdy nenapsal), neopomněl zdůraznit rozpor komunismu a sionismu, který v něm ve dvacátých a třicátých letech byl. Prožitek špatných sociálních podmínek a jistý pocit outsidera vyústily u Kriegla v přesvědčení, že lidé se musí mít lépe. To jej vedlo k medicíně, ale také k politice. U té musel nějakou dobu váhat, protože směr, který jej lákal, komunismus, neprojevovoval velkou vstřícností jeho židovství, k němuž se - i jako nevěřící - celý život hlásil. Nakonec se rozhodl uvěřit, že komunismus bude lepší cestou k pomoci li-

dem. O motivech své generace k sociálnímu cítění na sklonku života napsal: „Znám a znal jsem nemálo příslušníků mé generace, které do proudu nebezpečných událostí, do rizika života nepřivedla osobní potřeba nebo touha, ale mravní motiv. Domnívám se, že to byl jeden z hlavních, ne-li hlavní motiv pro jednání části mé generace. Ten byl v pozadí mého rozhodnutí se přiklonit ke komunistům. Ale v hlavě jsem ještě zdaleka neměl rozsvíceno.“ Zda mravní motiv byl skutečně hlavním motivem celé Kriegelovy generace, generace předválečných komunistů, můžeme spekulovat; jisté je, že u něj hrály mravní motivy velkou roli.

Nálepka třetí – interbrigadista. Po absolutoriu začal pracovat jako lékař, ale to už několik let panovala krize a ve Španělsku začínala jedna z předeher druhé světové války. Kriegel roku 1936 uvěřil dobovému heslu „U Madridu se bojuje za Prahu“ a odjel do Španělska jako válečný lékař. V mezinárodních brigádách, které stály proti Francově armádě, se vypracoval na šéflékaře 45. divize Interbrigády. Spolupracoval s doktorem Bedřichem Kischem, seznamuje se s jeho bratrem Egonem Ervínem, který „byl vždy tam, kde byla mela“, poznává Hemingwaye. Když roku 1939 internacionální jednotky vyklížely pole, zůstal Kriegel do poslední chvíle a pomáhal organizovat odchod vojáků do Francie. V té době mu také přišel dopis od jeho spolubojovníka Františka Šustra, ve kterém svému příteli píše: „Zdravím Tě srdečně a posílám pozdrav z Koncentračního tábora. Nepomyslil jsem, že by mě něco po-

dobného ve Francii mohlo postihnout. S tím se počítalo, proto naše evakuace byla Francií zdržována. Nás ovšem na lopatky nepoloží.“ Také Kriegel se ocitá ve francouzském koncentráku St. Cyprien a později je přemístěn do Gursu. Vrátit se do Prahy nemá smysl; nálepky, které jej už zdobily, byly tehdy příliš nebezpečné. Zareaguje raději na výzvu norského Červeného kříže a odjíždí do Asie, kde na čínské a barmské frontě tráví válku jako smluvní lékař americké armády a do Československa se roku 1945 vrací v hodnosti a uniformě amerického majora.

Při návratu do Prahy má s sebou potvrzení ministerstva vnitra, že je „znám jako osoba demokratického smýšlení“. Nastupuje jako závodní lékař v ČKD Sokolovo a v aktivní lékařské službě vlastně zůstane až do roku 1970. S jednou výjimkou. Právě po válce (roku 1946) se stal organizačním tajemníkem krajského výboru KSČ v Praze. Je blízkým spolupracovníkem jiného tajemníka, Antonína Novotného. A právě v této době, 15. září 1947, si v ČKD bere půlroční neplacenou dovolenou, do 30. června 1948. Jen tohoto půl roku byl politikem na plný úvazek, ani v době své největší politické aktivity (v roce 1968) nepřestal praktikovat medicínu. Krajský výbor v roce 1947 potřeboval schopného organizátora. Novotný se často s Krieglem radí a Kriegel organizuje – například Lidové milice. K životu Františka Kriegla neodlučitelně patří fakt, že přesvědčen o boji za správnou a spravedlivou věc, pomáhal v únoru 1948 vytvořit Lidové milice a podle pamětníků to byl právě

on, kdo také rozdělával jednotlivým skupinám milicionářů zbraně. Pomáhali mu ještě Josef Smrkovský a Josef Pavel, v roce 1968 ministr vnitra a také Španělák. A tak Kriegel získává další nálepku – schopný organizátor.

Právě organizační schopnosti Kriegelovi umožnily, aby od základu přebudoval zdravotnictví hned dvou zemí. Nejprve jako náměstek ministra zdravotnictví ČSR. Toto místo zastával od roku 1949 a byl vlastně nejvýše postaveným odborníkem ve svém oboru; ministrem byl totiž medicínský laik – kněz Josef Plojhar. Kriegel transformuje naše zdravotnictví podle sovětského vzoru, zavádí centrální řízení, ruší soukromé praxe. Jak je přesvědčen, dává zdravotní péči všem lidem. V této době si také odžívá své budovatelské období s charakteristickou retorikou. Po návratu z Moskvy líčí stav tamního zdravotnictví: „Kapitolou pro sebe je péče o člověka v Sovětské nemocnici. Tu se mezi jinými projevuje ta stalinská péče o člověka. Všechny síly kolektivu lékařů a středního personálu se soustřeďují jen a výlučně na péči o pacienta. Snaží se mu vytvořit příjemné domácí prostředí.“ Na ministerstvu končí počátkem roku 1952; musel se podrobit dobovému všemocnému zaklínadlu „kritice a sebekritice“, a pak mu Zdeněk Fierlinger sdělil, že je na minutu propuštěn.

Předchozí nálepky žida a interbrigadisty zapracovaly a dodnes zůstává otázkou, jak se stalo, že Kriegel unikl procesům padesátých let. Klidně mohl být postaven do čela procesu s lékaři, šlo jej obvinít z kdečeho, ostatně spolupracoval s americkou

Gertruda Sekaninová-Čertová 18. 10. 1968

armádou. Vysvětlení se snad najde v tom, že nebylo nic, co by na něj našli, nebo pomohly jeho společenské a zahraniční kontakty, snad nedávný přítel Antonín Novotný. Jisté je, že Kriegel odchází zpět do praktické medicíny s důtkou ÚV KSČ. Proti té se marně odvolává a skutečnost, že tento rozkol se stranou jej trápí, je patrná také

v tom, že ještě za tři roky píše Novotnému, který se zatím vyšplhal na prvního tajemníka ÚV KSČ, aby mu důtka byla zrušena. O rok později je opět odmítnut. Že s vedením stany a státu není něco v pořádku, pozoruje Kriegel už od počátku padesátých let. Jeho skutečně vysoké organizační schopnosti v praxi narážely na lenost, ne-

vzdělanost a neschopnost mnoha, podezřele mnoha soudruhů. Na konci padesátých let se věnuje revmatologii a na odborné půdě otevřeně kritizuje organizaci zdravotnictví i státu.

Druhou zemí, kde Kriegel uplatnil své organizační a lékařské schopnosti se stala Kuba. Po částečné rehabilitaci, kdy je mu umožněn profesní postup, je vyslán na Kubu, aby tam de facto vybudoval neexistující zdravotnictví. Kriegel odjíždí s mlhavými představami a až na místě zjišťuje, že byly ještě příliš růžové. Buduje vše, co se zdravotnictvím souvisí, od struktury ministerstva, přes nemocnice, vysoké školy, zakládá kubánskou epidemiologii a hygienu, zavádí systém očkování dětí, posílá lékaře na stáže, řeší emigrace lékařů do USA. Navíc doba, kdy na Kubu přijel, byla skutečně výbušná. Snad nejčastějším slovem Kriegelových deníků té doby je revoluce. Je to doba Fidela Castra a Che Guevary, útoku na Playa Giron a karibské krize. Kriegel zažil znovu ve svém životě mobilizace a válku, dokonce stál na pokraji války atomové. Je to také doba J.F.Kennedyho, kterého Kriegel označuje za „hochštaplera, typického bohatého politikáře a nikoliv rozvážného politika.“

To jeho poměr ke Castrovi je strukturovanější. Když šlo o odbornou problematiku, o zdravotnictví, kterému Castro z počátku evidentně nerozuměl a nechápal jeho význam, tak Kriegel pro velkého revolucionáře nacházel slova jako: „Stále nemá Fidel v mnohém jasno. Není marxistou. Kolísá v teoretických otázkách – mnoho zaměřeno na efekt, mnoho řečí, málo soustavné, hlu-

František Kriegel 18. 10. 1968

boké, analytické péče. Mnoho instinktivních rozhodnutí.“ Jindy, zvláště ve vypjatých krizových chvílích, nebo když byli zabiti mladí lidé, což Kriegel od Španělska nesnášel, pro Castra nachází ta nejlídnější slova plná obdivu. Nedostatek rozhledu a vzdělání mu bude ale vytýkat stále, i když jej bude chválit za schopnost „nadchnout a unést masy.“

Když v listopadu 1963 padají výstřely v Dallasu, Kriegel se na kubánském ministerstvu zdravotnictví loučí na večírku se svými spolupracovníky. Po návratu do Československa se stává primářem v Thomayerově nemocnici v Krči a kandiduje do Národního shromáždění. Stává se poslancem a postupně se dopracovává k další nálepce svého života - reformista. Parlament v tehdejším Československu plnil spíše formální roli. Kriegel svou roli zákonodárce přesto vzal pozoruhodně vážně a zodpovědně. Byl zvolen do vedení parlamentu a řídil zahraniční výbor, cestoval po světě, ve výborech se hádal s ostatními poslanci, prosazoval například pravidelné interpelace. Když mu v roce 1966 Antonín Novotný nabídl místo v Ústředním výboru KSČ, vymínil si prý Kriegel, že bude říkat, co si bude myslet, že nebude nikomu za nic zavázán. Své slovo dodržel alespoň tak, že už v lednu 1968 už stojí proti Novotnému, který je sesazen, a v březnu se Kriegel stává členem představenstva ÚV. A dovoluje si zde slova skutečně kacířská: „měli bychom opustit formulace, kdy mluvíme jménem všech - všichni nás nevolili, abychom jejich jménem mluvili, ač můžeme jednat v zájmu velké většiny.“

Politická dráha Františka Kriegla vrcholí v roce 1968. Jako předseda Ústředního výboru Národní fronty se musí stýkat se členy nově vzniklých či vznikajících organizací, které stojí i mimo Národní frontu. Stejně jako další reformní komunisté si je vědom, že liberalizační změny může v té době udělat jen KSČ a i ta je

Brežněvem kritizována za příliš benevolentní politiku. Klub angažovaných nestraníků nebo K 231, stejně jako obnovovaná samostatná sociální demokracie, nemají mnoho reálných šancí. Kriegel s nimi sice jedná, ale příliš jejich aktivity nepodporuje. Stejně tak odsoudí provolání Ludvíka Vaculíka 2000 slov. Reforma režimu

Z Krieglova archivu

neměla nakonec reálnou šanci ani v rukou komunistů a Kriegel, jak už v úvodu řečeno, rozhoduje v Moskvě za sebe a za svou ženu Rivu, že v dalších letech budou snad nejostřeji sledovaným párem v Československu.

Některé detaily z Krieglova života po roce 1969, kdy definitivně musel opustit všechny veřejné funkce i svou lékařskou praxi, připomínají špionážní brak: „Bylo to 19.11. [1976] asi ve 12.40, když zazvonil zvonek – moje manželka otevřela dveře a stála tvář v tvář dvěma částečně maskovaným mužům s tmavými brýlemi, jaké se nosí pro zakrývání očí, ruce měli v rukavicích a vynucovali si cestu do našeho bytu. Pokoušeli se jí zacpat ústa, aby nemluvila. Když jsem slyšel její křik, vyrazil jsem ke kuchyňským dveřím – začal boj – žena otevřela okno a začala volat sousedy o pomoc, oba útočníci uprchli. Zavolali jsme policii. O několik dní později jsem dostal výhrušný dopis tohoto obsahu: „Jako poslední varování Krieglovi, aby přestal se sionistickou činností ve prospěch Israele. Palestinská osvobozená organizace.“ Dopis byl sestaven z vystřižených písmen francouzského tisku, úmyslně špatnou češtinou.“

V prosinci 1976 Kriegel podepisuje svolání Charty 77. Komunistou zůstal, své myšlenky, které jej vedly k této ideologii, nikdy ale neměnil, jen režim, který komunisté vytvořili, nemohl představy a touhy lidí, jako byl František Kriegel, naplnit. Když zemřel, byl zpopelněn na příkaz StB, aniž by o tom byla informována jeho žena.

Na závěr přílohy věnované Františku Krieglovi nabízíme několik dosud nezveřejněných textů z jeho soukromého archivu dnes uloženého ve fondech Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd v Praze.

Krieglova rozsáhlá **korespondence** skýtá pozoruhodná svědectví o politických dějinách dvacátého století. František Kriegel ze svého tříletého pobytu na Kubě například psal mnoha svým přátelům. Mezi ně patřil také Jindřich Kassowitz, s nímž Kriegel ještě před odjezdem konzultoval budoucí strukturu kubánského zdravotnictví. Kriegel mu adresoval také dopis z 22. května 1961 reagující na Gagarinův let do vesmíru: „Sovětský Svaz již nadobro vykročil k hvězdám, událost, jež nebyla bez vlivu na tu druhou, Spojené Státy vykročily zase jednou proti cestě lidí k hvězdám. Skoro na den, kdy velká část lidstva v Gagarinovi oslavovala i sebe, člověka, jemuž žádné hranice vědy nejsou svaté, člověka, který dokázal dokořán otevřít pohled do nekonečných dálek cesty, stojící před lidstvem, padly na Havanu první americké bomby. Bombardovalo se především letiště, ostřelovalo se kulometů okolí. – Bylo jasné, že jde o přípravu invaze.“

Popisuje rovněž politické dění na Castrově ostrově svobody: „Pohřeb obětí (blíže neurčené a nevyšetřené vraždy, pozn. mg) byl svědectvím velkého organizačního pokroku od ledna letošního roku, kdy jsem poprvé mohl pozorovat první útvary milic. Tentokrát to byla ukázněná, zorgani-

zovaná síla. Až na smuteční zvuky hudby bylo v ulicích hrozné ticho, za tím tichem bylo cítit hněv, tak oprávněný hněv. Oběti, jejichž ostatky doprovázel lid, byly mostem a dělítkem mezi kubánským lidem a buržoazii Spojených států. Pohřeb zdůrazňoval pravdu, že Kuba je dnes jedním z velmi důležitých úseků protiimperialistické fronty. Pohřeb ukázal, jak tenké je dělítko mezi mírem a válkou na zeměkouli jak oprávněné byly demonstrace v Praze a stovkách jiných míst proti americké invazi na Kubě.“

Zkušený válečný lékař Kriegel se také na Kubě nevyhnul kontaktu s bojištěm po vylodění na Playa Giron: „Během bojů jsem se ve vzpomínkách zase vracel k válečným zkušenostem. Zase ta nevinná poraněná a popálená těla mladých lidí, jejich jediným hříchem bylo, že se postavili na obranu vlastní země, vlastní svobody, proti zájmům latifundistů a boháčů. Zase hnijící, krutá a bezohledná tvář umírajícího řádu. Prošel jsem všemi nemocnicemi, v nichž se ošetřovali ranění. Lidé pracovali v den i v noci. Raněným se dostalo slušného ošetření.“

Dne 14. listopadu 1962 Kriegel popisuje dění kolem karibské krize: „Viděno odtud, zdá se, že jsme snad od konce druhé světové války nestáli blíže vypuknutí nového válečného konfliktu. Zde byla provedena celonárodní mobilizace. Na poli zdravotnickém učiněny rozsáhlé přípravy na zdravotnickou obranu, tvořily se v masových organizacích zdravotnické brigády,

mnohé stovky lidí se hlásily v transfúzních stanicích, kde se odebírala krev do pozdních nočních hodin. Celá organizace zdravotnická, ministerstvem počínaje pracovala ve dne v noci. Bylo až dojemné vidět, jak vedle dělnice, pracující u stroje, spalo dítě na improvizovaném lůžku. Ředitel továrny (na nosítka) se tři dny z továrny nehnul. Dominujícím oděvem se stala zelená uniforma, objevily se vojenské přilby, byla rozestavěna protiletadlová děla, na nárožích ulic se objevily barikády z pytlů s pískem.“

Dne 6. ledna 1962 shrnoval Kriegel pro svého někdejšího pražského nadřízeného profesora Františka Lenocha výsledky své dosavadní práce na havanském ministerstvu zdravotnictví: „Moje zdejší práce by se dala rozdělit na zhruba 2 období, s rozmezím asi tak kolem pololetí. První se vyznačovalo spoluprací na přípravách organizace zdravotnické služby pro případ útoku na Kubu. V této oblasti udělali zdejší přátelé veliký kus práce. Dále se pracovalo na rozboru zdejší situace ve zdravotnictví v celé šíři. Druhé období stálo ve znamení postupného uvádění v život nové organizace na samotném ministerstvu, v provinciích, nemocnicích, ve vědeckých společnostech apod. Úplně bylo reorganizováno ministerstvo zdravotnictví, zavedeny nové formy práce, zahájeny statistické studie. Organizace hygienické a protiepidemické služby dělá první kroky. Připravují se kádry bakteriologů. V prvních měsících 62 se provede celonárodní očkovací kampaň proti dětské obrně u dětí do

15 let. Postihne asi 2 miliony dětí. Během roku 62 se dají do služeb nová lůžka pro tuberkulózu, porodnictví a děti. Byly vyřešeny platové otázky lékařů. K značnému oživení došlo ve vědeckém životě. Nově založená vědecká rada min. zdrav. má již dnes asi 150 členů z řad univerzitních profesorů a vysoce kvalifikovaných odborníků. Úspěšně proběhly národní sjezdy internistů, chirurgů a pediatrů. Asi 3 desítky lékařů má 3-měs. až 1-roč. studijní stipendia u nás a v Sov. Svazu. V těchto dnech vyšlo 1. číslo Revista Cubana de Medicina, jednoho ze 3 vědeckých časopisů, jejichž 1. číslo vyjde ještě v lednu tr. Koncem ledna zahájí první ročník druhé lékařské fakulty, 138 let po založení lékařské fakulty v Havaně. Sídlem fakulty bude druhé největší město, Santiago de Cuba.“

V Krieglových archivních fondech se nacházejí samozřejmě také jeho **poznámky k událostem roku 1968**, ty následující jsou k jednání pléna ÚV KSČ 31. 8. 1968 a ke zmíněnému říjnovému jednání Národního shromáždění:

„Ať se balí věci do jakéhokoli obalu – obal na obsahu nic nemění. Svěvolné, proti vůli lidu, jeho ústavním činitelům, vlády a národního shromáždění, vojenské překročení hranic země, její vojenské obsazení, je aktem nezákonným, válečným. Je v rozporu se zásadami mezinárodního práva, Charty OSN a učinilo to pět socialistických zemí vůči šesté, pak je to nadto i hrubým porušením principů vztahů socialistických zemí.“

Vojenská agrese nadlouho pohřbila v duších lidu city přátelství, které měl k ostatním socialistickým zemím. Okupace Čsl. je těžkým poškozením mezinárodního komunistického a dělnického hnutí a demokratických sil ve světě. Ulevila tlaku protiimperialistických sil a hnutí světa vůči americké agresi ve Vietnamu. okupace nepřestává být okupací, protože ji provedli „spojenci“.

Dlouho před tím, než pásy svých tanků poznamenali dlažbu českých a slovenských měst, výstřely svých zbraní potřísnili nevinnou krví prapory socialismu, než barbarskými způsoby poznamenali posvátné budovy našich měst – mám na mysli m.j. Národní museum v Praze, rektorát jedné z nejstarších univerzit, zákaz činnosti naší slavné Akademie věd. Zůstane hanbou vedoucích činitelů univerzit a Akademií zemí Varšavské smlouvy, že k tomu mlčí. Jejich nestatečnost nemůže již více ublížit nám, ublížila jim a idejím socialismu ve světě. Vedoucí lidé pěti okupačních mocností si snad časem uvědomí, že již dnes stojí před soudem pokrokového světa, že tribunál dějin nemůže jinak, než je odsoudit a tribunál našeho národa, že tvrdě odsoudí každého zrádce rodné země. K uším vůdců a vedoucích orgánů okupantů nechť dolehne volání, aby se konečně vzpamatovali, aby co nejrychlejším stažením svých vojsk, napravováním hmotných škod učinili první kroky k zahlazení stop své fyzické přítomnosti v naší zemi. Zahlazení morálních ran bude trvat velmi dlouho, jizvy budou bolet celou generaci. O to více jsme zavázáni díkem

všem vládám socialistických zemí a stranám v kapitalistických zemích, které pozvedly hlas protestu.

O soukromém životě Františka Kriegla v polovině 50. let, kdy byl vyhozen z ministerstva zdravotnictví a působil jako řadový lékař, vypovídá vzácně ucelená série jeho dopisů manželce Rivě z roku 1956, kdy pobývala v lázních na Slovensku. Zvláště významné jsou pasáže, kde komunista Kriegel informuje svou ženu o zprávách o moskevském XX. sjezdu KSSS, na němž Chruščov pronesl slavný tajný projev o kultu osobnosti a Stalinyvých zločinech. Projev tehdy nebyl u nás zveřejněn, to ale neznamená, že by byl v Československu zcela neznámý. A dostali se k němu i lidé ze strany vyloučení nebo jinak proskribovaní - třeba levicový novinář Stanislav Budín, tehdy pracující ve výstřižkovém archivu ČTK, vystříhl Chruščevův projev z amerických novin a doma jej s manželkou četli svým přátelům. Bohužel není jisté, zda se Kriegel obdobným způsobem s tímto textem, který ovlivnil dějiny komunistického hnutí a východoevropských států (v témže roce vypuklo povstání v Maďarsku i v Polsku), seznámil. Riva Krieglová, jak uvidíme, se z lázní vrátila dřív, než bychom to pro zjištění této informace potřebovali. Přesto je tato Krieglova korespondence zajímavým dokladem, jaké problémy (kromě běžných rodinných trablů a přátelských kontaktů) mohli řešit manželé, pokud byli oba aktivní komunisté.

29/1/56

Zrovna poslouchám koncert Mozartovy hudby. Rád ji poslouchám, je velmi melodická. Nejen u nás, ale i mnoha západních zemích se vzpomíná dvoustých narozenin velkého skladatele, který zahynul v bídě. Dnes v poledne jsem byl přítomen odhalení pamětní desky na počest E. E. Kische. Deska je umístěna na domě Kischů. Až se vrátíš, půjdeme se tam podívat. Je to plně zasloužena pocta, velkému spisovateli a revolucionáři. Kisch napsal řadu [2 slova] reportáží. Měl překrásný, pestrý, přiléhavý jazyk, byl mistrem slovní hříčky. Jeho reportáže byly skvělými obrazy sociálních kontrastů, Kisch měl značné marxistické theoretické vzdělání, byl skvělým, odvážným a milým člověkem.

30/1/56

O velkých politických věcech jako konference účastníků Varšavské smlouvy, dopisu Bulganina Eisenhowerovi a jeho zamítavé odpovědi apod. si pohovoříme až později.

3/2/56

Byl jsem včera s [Alankem], Moučtkem a [Jíru] na sovětském filmu „Na druhém břehu“ Jde o Lacisův román, pojednávající o [1 slovo] buržoazním a revolučním v době od fašistické diktatury, přes Velkou vlasteneckou válku až po dobu po skončení války a znovuzřízení sovětské moci. Je to vážný film, místy velmi silný, místy slabý s pomalým tempem. V celé Lucerně bylo bohužel jen několik desítek diváků. Je to bohužel osud mnoha sovětských filmů. Populárnost a atraktivnost uměleckého díla nemůže záviset jen na agitaci pro ně. Umělecké dílo musí tak promlouvat k srdci diváka, že

se stává přitažlivým svou formou i obsahem. Mám dojem, že některé filmy jsou příliš školské, prostředí a tematika je cizí našemu divákovi. Je zajímavé, jak velký úspěch mají italské filmy se silnou sociální a revoluční tematikou. Totéž platí o argentinských filmech, které zobrazují bezohlednou brutalitu třídního útlaku a vyhrožování. Vidím, že ty filmy naplňují biografy po celé týdny, o západních filmech nemluví. Škoda, že se o tom již tolik let hovoří, ale doposud je vše stejné.

5/2/56

Sedím teď, po návratu ze školení, zpravodajství z hokejových zápasů v Cortině. Jsem po dobré večeři. Uvařil jsem si biftek. Bylo to pro kuchaře, tak pochopíš, že bylo dobré. Ovšem byl jsem nucen si pozvat hasiče. Ta paprika je ještě stále dárkem pekla. V domácnosti je vše v pořádku. Dnes jsem zaplatil činži. Jsou nepatrné změny ve stavu našeho skla, rozbilo se víko od nádoby na housky. Pochopíš, že se to rozbilo skutečně samo (po dopadu na podlahu). Tak vidíš, dějí se sice malé věci, ale dějí se.

6/2/56

V pátek a sobotu jsem sledoval hokejové zápasy. Z vítězství Sovětského svazu mám dvojitou radost. Jednat ze samotného sportovního úspěchu Svazu, a pak nelze podceňovat politický význam toho úspěchu právě mezi lidmi politicky neorientovanými. Reakce zde roztrušovala zprávy, že naši to Sov. svazem musí prohrát. Výsledek jim zavržel huby. Miliony lidí seděly u přijímačů a televizorů a sledovalo zápasy. I to je sice malým, ale důležitým příspěvkem pro zvýšení autority Svazu a dokonce i v boji za mír. Úspěch vedle sportovního umě-

ní, vyžadoval mnoho vůle k vítězství. Tu se projevovaly některé rysy lidí naší společnosti.

7/2/56

Máš-li možnost zůstat v Ústavu do 26. II., tak pochopitelně tam zůstaň. Nezapomeň, že koncem února se koná XX. sjezd KSSS, a že Vám z toho vyplyne masa úkolů. K tomu budeš potřebovat spoustu sil a energie. Opakuji, že teď je tvým hlavním úkolem dát se pořádně do pořádku. Nezapomeň také, že od 1945 jsi teď podruhé v sanatoriu. Mezitím byla těžká léta. Tak, Rivko, žádné pochyby, můžeš-li, zůstaň do 26/2.

9/2/56

Televize nebyvalým způsobem přibližuje kulturu. Je však „zabíjíčkem“ pro ty, kdo chtějí večer studovat a číst. Zřejmě si pokrok technický vyžádá i změnu života. Televize je přímo skokem v přibližování vědy a kultury a vzdělání. A což až bude barevná se zlepšenými programy? V obchodech nejsou televizory k dostání, a pokud jsou na skladě, je na ně fronta. Zase jeden příklad „nízke“ životní úrovně.

13/2/56

Dnes, myslím, začíná XX. sjezd. Jsem velmi zvědav na zprávu s. Chruščeva. Sjezd bude příležitostí ke schůzce vedoucích kádrů komunistických stran celého světa. Naše delegace je větší než posledně. Tehdy 3 soudruzi, teď 5.

15/2/56

Mám před sebou výtah z (veřejného, pozn. mg) projevu s. Chruščeva. Se zájmem čekám na úplný text projevu. Již sám výtah je velmi zajímavý. Obsahuje řadu nových formulací jako např. o rysech naší epochy. Zvlášť zajímavá je formu-

lace „Je naprosto pravděpodobné, že formy přechodu k socialismu budou stále rozmanitější. Přitom není nevyhnutelné, aby uskutečňování těchto forem bylo za všech podmínek spjato s občanskou válkou. Vzniká otázka možnosti využít pro přechod k socialismu i parlamentní cesty.“ To vyvolá hodně úvah a diskusí. Jinak je již z výtahu vidět, že projev je velmi krásný, sebevědomý, plno velkých perspektiv a bilancí. Každý sjezd KSSS plně opravňuje očekávání. Dává každému komunistovi sílu a posiluje vědomí o možnosti a nepřemožitelnosti naší ideologie. Bude me mít hodně o čem povídat.

18/2/56

Stále a stále se člověk vrací k poznání, jak velký ještě máme problém našich kádrů. Vzpomínám slova Stalinova o významu ideologické úrovně kádrů. Tak často tato slova cituješ. Přitom probíhá tak významný sjezd v Moskvě. Každému komunistovi musí být nějak zvláštně (schází mi v okamžiku to správné slovo) Nemám na mysli slavnostně, poněvadž to také, ale musí se jednomu v hlavě vařit. Jaké bohatství bilance skutečně obrovské práce sovětské a všech bratrských stran, skutečně světodějně v tom smyslu, že se tam mluví o věcech, které se dotýkají celého lidstva. Světovost perspektiv vyvolává slova Gorkého, že slovo „člověk“, to zní hrdě, a tím více slovo komunista. Je tam takové bohatství nových formulací. No vaří se v hlavě. (...) Přečti diskusní příspěvky Suslova a Šepilova.

19/2/56

Zrovna jsem skončil děláni pořádku na pracovním stole. Bylo to v zájmu životního prostoru. Lecco šlo do sběru, uspořádal jsem ča-

sopisy a zprávy XX. sjezdu. Dnes odpoledne si budu chystat referát pro čtvrteční seminář. Zajímavé jsou diskusní příspěvky Suslova, Šepilova, Mikojana, aspoň jen tyto uveřejnili. Vedle ostatních důležitých poznámek všichni zdůrazňují skutečnost, že se ve straně zase uplatňuje princip kolektivního vedení. Mluví o škodách, které byly napáchány před 19. sjezdem. Trasa je jasná.

20/2/56

Asi také sleduješ jednání sjezdu s takovou pozorností jako já. Velmi zajímavé jsou příspěvky, které se vedle theoretických otázek zabývají i otázkami kolektivního vedení. Zvlášť zajímavý je projev Mikolajův, který mluví o tom, že v posledních 20! letech nebylo prakticky kolektivního vedení, mluví o škodách, které tím stavem byly natropeny. Neméně zajímavou je ta část jeho projevu, která mluví o propagandistické práci. Myslím, že právem kritizuje stav vyučování dějin, že „krátký kurs“ už nevystačuje. Mluví také o dějinách [balkánské] organizace. O ní napsal, pokud vím, jen jednu knížku Beria. M. mluví o tom, že se role jedněch zveličuje a druhých zamlčuje. Mezera je i zde jasná. Bude v té věci hodně dotazů.

21/2/56

Dnešní tisk jsem ještě neviděl. Neměl jsem ráno při odchodu do práce tisk ve schránce. Asi už byl referát s. Bulganina o úkolech 6. 5-letky. Diskusní příspěvky k hlavnímu referátu vyvolávají hodně poznámek. O tom však až po Tvém návratu.

připravil
Martin Groman

V příštím čísle (vychází 1. listopadu 2003)

najdete:

Václava Majera
(socialistu, který v únoru 48 rezignoval)

Ozvěny Vítavy

Ze vtipných emailů

Na shledanou příště!

